

SMI

**STOCKHOLMS
MUSIKPEDAGOGISKA
INSTITUT**

Tryggare rum

En fallstudie i Popkollos metodik med trygghet som
utgångspunkt

Examensarbete

Högskoleexamen

VT 2023

Poäng 15hp

Författare: Laura Lyth

Handledare: Susanna Leijonhufvud

Examinator: Johan Nyberg

ABSTRAKT

Titel Tryggare Rum. En fallstudie i Popkollo's metodik med trygghet som utgångspunkt.

Engelsk titel Safer Space. A case study in Popkollo's methodology with the feeling of safety as a starting point.

Studien undersöker hur Popkollo arbetar för tryggare rum. Syftet med studien var att synliggöra didaktiska verktyg för musikpedagoger, även utanför Popkollo's verksamhet, att använda sig av för att skapa tryggare lärandesituationer för sina elever. Ett ytterligare syfte med studien var att bidra med olika perspektiv på hur trygghet kan tolkas och förstås, med en förhoppning att därmed också skapa möjligheter för ett bredare deltagande. Studien tog avstamp i frågeställningarna "Hur arbetar Popkollo för att skapa tryggare rum?" och "Vilka didaktiska verktyg kan pedagoger applicera i lärandesituationer för att skapa tryggare rum?". Dessa frågeställningar besvarades genom analys av material från tre olika kvalitativa intervjuer med tre verksamma personer inom Popkollo samt med information inhämtat från Popkollo Handbok (Riksorganisationen Popkollo, 2018). Undersökningens resultat är i linje med lärandeteorin om praxisgemenskap. Analysen av intervjuerna visade även på ett samband mellan delaktighet och trygghet i linje med hur *lärandebanan* inom praxisgemenskap kan beskrivas. Resultatet synliggjorde 30 stycken verktyg Popkollo använder för att skapa tryggare rum, vilka delades in i tre kategorier; musikdidaktiska verktyg, verktyg för social delaktighet och utvärdering som verktyg. Dessa kan komma att bli relevanta för den enskilda musikpedagogen, för andra musikverksamheter eller för fortsatt vidare forskning om trygghet i förhållande till musikaliskt lärande.

Nyckelord trygghet, Popkollo, praxisgemenskap, musikdidaktik, normkritik

Förord

Jag vill rikta ett stort tack till Åsa, Jessica och Agnes för förtroendet att genomföra denna studie och för att ni så generöst delat med er av dokument och information jag annars inte skulle haft tillgång till. Jag vill även lyfta er positiva inställning till er medverkan och ytterligare kompletteringar, det har gett mig energi i arbetsprocessen!

Jag har genom denna studie avsett att gå in med ett optimistiskt perspektiv på några av de områden inom pedagogik som jag upplever komplexa och stundtals problematiska. Mitt fokus vid val av ämne var att hitta en vinkel som förhoppningsvis kan bidra till ett utvecklat synsätt på musikdidaktik, snarare än att bekräfta bristningar. Som student och musikpedagog kan studerandet och praktiserandet av pedagogik ibland kännas oöverskådlig, ibland som att söka skatten i en labyrint för att plötsligt befinna sig en återvändsgränd. Med detta arbete ämnar jag visa en av många möjliga vägar att gå.

Innehållsförteckning

Förord	3
1. Inledning	6
1.1 Syfte och frågeställningar	7
2. Bakgrund	7
2.1 Popkollo	7
2.1.1 Popkollos normkritiska perspektiv	8
2.1.2 Do it together – DIT	9
2.1.3 Upplägg för kollo	9
2.2 Trygghet och pedagogiska förutsättningar	12
2.2.1 Trygghet som grund för lärande	12
2.2.2 Trygghet enligt Maslows behovshierarki	13
2.3 Lärande	13
2.3.1 Mästarlära	14
2.3.2 Lärandeteorin om praxisgemenskap och identitetsskapande	15
3. Metod	17
3.1 Insamlingsmetod	17
3.1.1 Popkollo Handbok	17
3.1.2 Intervjufrågor	18
3.1.3 Urval	19
3.2 Etik	20
3.3 Genomförande	21
3.4 Analysmetod	21
5. Resultat	22
5.1 Musikdidaktiska verktyg	22
5.1.1 Avdramatisering	22
5.1.2 Begränsningar	23
5.1.3 Förebyggande av hierarkier	24
5.2 Verktyg för social delaktighet	26
5.2.1 Deltagare emellan	26
5.2.2 Ledare och deltagare	29
5.2.3 Ledargruppen	31
5.3 Utvärdering som verktyg för att skapa trygghet	32
5.3.1 Tecken på trygghet hos deltagarna	32
5.3.2 Tecken på otrygghet hos deltagarna	33
5.3.3 Utvärdering under kollo	33
5.3.4 Utvärdering efter kollo	34
5.4 Konklusion av teman utifrån teorin om praxisgemenskap	35
6. Diskussion	36

6.1 Resultatdiskussion	37
6.2 Musikpedagogiska implikationer	39
6.3 Metoddiskussion	40
6.4 Vidare forskning	43
7. Referenser	43
8. Bilagor	46

Bilderna från Popkollo Handbok (Riksorganisationen Popkollo, 2018) används enligt SFS (1960:729) Den Svenska Upphovsrättslagen, 22 § Citaträtten, femte kapitlet, 49 a § och 2 kap. 23 § punkt 1 (1).

1. Inledning

Jag sitter som deltagare på första mötet för Popkollos producentutbildning. Vi har alla fått presentera oss för varandra och i rummet kan jag ana en stämning blandad av spänningar, förväntningar och en viss nervositet inför denna nya och främmande situation. ”Nu ska vi göra guidelines!”, säger en av ledarna för kursen. Ledaren fortsätter;

Guidelines kan man säga är en typ av förhållningsregler som ni deltagare kommer överens om. De är en hjälp för att skapa tryggare rum. Vi brukar säga *tryggare* rum istället för *trygga* i och med att vi aldrig kommer kunna säkerställa att ett rum är helt och hållet tryggt för alla, utan något vi alltid aktivt kommer behöva jobba för.

Jag hade tidigare aldrig reflekterat kring trygghet på det sättet; att det krävs en ständig aktivitet för att främja det. Min fascination växte under de kommande månaderna i takt med kursens gång och innehåll, fascination över hur dessa metoder så tydligt påverkade min känsla av trygghet och hur det i sin tur gjorde att jag bemästrade saker jag innan inte trodde att jag var kapabel till.

När jag valde att skriva detta arbete såg jag en möjlighet att djupdyka i detta enorma ämne kallat *trygghet*. ”Att känna sig trygg betyder inte detsamma som att faktiskt vara utom fara. Att faktiskt vara utom fara behöver inte betyda att man känner sig trygg. Trygghet kan beskrivas som ett samlingsbegrepp för både fysiska, psykiska och existentiella aspekter på välbefinnande” (Socialstyrelsen, 2023 s. 54). Efter flera försök att hitta en klar och tydlig definition av begreppet *trygghet*, får jag förlika mig med tanken att det kan vara omöjligt. Begreppet tolkas subjektivt och är stundtals svårt att ringa in. Det får mig att undra om det påverkar i vilken utsträckning vi musikpedagoger resonerar kring trygghet i förhållande till didaktik? Hanken och Johansen (2013) resonerar kring trygghetens betydelse som en självklarhet i lärandesituationen ”Hvis eleven har følelser som redsel, sinne og utrygghet i læringssituasjonen, vil det ha store negative konsekvenser for læringen” (Hanken & Johansen, 2013 s. 53). Trots att detta formuleras så självklart upplever jag en avsaknad av förslag på metodik som kan främja just trygghet. Hur kan arbetet med trygghet i lärandesituationer se ut i en musikdidaktisk kontext? Att sätta sig in i en musikverksamhet vars syfte är att skapa tryggare rum blev för mig därför ett självklart val för denna studie.

Popkollo har sedan 2003 arrangerat kollo för både barn och vuxna som identifierar sig som kvinnor eller transpersoner. Deras främsta mål är att på sikt göra musikscenen jämställd och för att detta ska lyckas lägger de stor vikt vid att skapa trygghet hos deltagarna (Riksorganisationen Popkollo, 2018).

Popkollo utgår ifrån att en känsla av trygghet är en förutsättning för kreativitet och skapande, i synnerhet när denna kreativitet är normbrytande. Basen i all vår verksamhet är därför att skapa trygga(re) rum där våra deltagare ges utrymme att utvecklas. (Popkollo, 2022)

Guidelines är en av de metoder Popkollo använder sig av som verktyg för att skapa tryggare rum, men hela verksamheten och dess syfte genomsyras av en didaktik och metodik som ledarna praktiserar på kurser och läger för att främja just detta. Dessa metoder och strategier kommer jag att undersöka närmare i min studie med syfte att synliggöra didaktiska redskap för musikpedagoger, även utanför Popkollos verksamhet, att använda sig av för att skapa tryggare lärandesituationer för sina elever med en förhoppning att därmed också skapa möjligheter för ett bredare deltagande.

1.1 Syfte och frågeställningar

Studiens syfte är att synliggöra didaktiska verktyg för musikpedagoger, även utanför Popkollos verksamhet, att använda sig av för att skapa tryggare lärandesituationer för sina elever. Studiens syfte är även att bidra med olika perspektiv på hur trygghet kan tolkas och förstås, med en förhoppning att därmed också skapa möjligheter för ett bredare deltagande inom musikundervisning. Studien tar avstamp i frågeställningarna ”Hur arbetar Popkollo för att skapa tryggare rum?” och ”Vilka didaktiska verktyg kan pedagoger applicera i lärandesituationer för tryggare rum?”

2. Bakgrund

I detta kapitel redogörs Popkollos verksamhet, dess utgångspunkt ur ett normkritiskt perspektiv, Popkollos egenmyntade begrepp *do it together - DIT*, hur ett kollo kan se ut hos Popkollo, om ledare inom Popkollo och Popkollos marknadsföring. Även olika pedagogiska perspektiv på trygghet lyfts, däribland den amerikanska psykologen Abraham Maslows teori om de mänskliga behovens inbördes hierarki (Maltén, 1992), lärande inom mästare/lärling-pedagogik och slutligen lärandeteorin om praxisgemenskap.

2.1 Popkollo

Popkollo startade 2003 som en liten lokalförening i Hultsfred av grundarna Åsa Johnsen och Marit Bergman och har sedan dess expanderat till en riksorganisation i dagsläget bestående av tolv stycken lokala föreningar i olika orter i Sverige (Bilaga 1) (Riksorganisationen Popkollo, 2018). Riksorganisationen Popkollo (2018) samlar dessa föreningar för att samarbeta kring arbetet att arrangera kollo och driva förening. Popkollo har även ett rikskansli baserat i Stockholm som ansvarar för att koordinera, driva och utveckla verksamheten enligt vad föreningarna bestämt (ibid.). Organisationen är ideell där i stort sett all planering görs ideellt av de lokala planeringsgrupperna och styrelsemedlemmarna i föreningarna (ibid.). Popkollo finansieras till stor del av ett årligt statsbidrag som baseras på antal medlemmar inom organisationen där medlemskap är gratis för personer mellan 6–25 år (ibid.). Tillhör man inte den kategorin kan man bli stödmedlem och betala en årlig summa (ibid.). Medlemskapet är knutet till en av lokalföreningarna där medlemmarna har rösträtt på föreningens årsmöte (ibid.).

Popkollos verksamhet kretsar främst kring de sommarkollon de arrangerar för barn och tonåringar som identifierar sig som tjejer eller transpersoner. Utöver detta arrangerar de också bland annat kollon för vuxna, producentutbildningen *Vem kan bli producent* och repverksamheten för nyanlända *Musik som mötesplats* (Riksorganisationen Popkollo, 2018).

Popkollo är en långsiktig och förebyggande satsning vars främsta mål är att på sikt uppnå jämställdhet inom musikbranschen (Riksorganisationen Popkollo, 2018). För att åstadkomma detta vill Popkollo öka möjligheten för tjejer och transpersoner att få utvecklas som låtskrivare, musiker och producenter (ibid.). Inom kolloverksamheten vill de skapa en fristad där tjejer och transpersoner får möjlighet att utveckla en identitet som musiker och artister i ett sammanhang med andra som delar deras intressen (ibid.). Popkollo arbetar med detta utifrån tron att kreativitet och lärande främjas om deltagaren känner sig trygg (ibid.). Deras arbete mot trygghet utgår dels utifrån ett normkritiskt perspektiv samt utifrån deras egna myntade samlingsbegrepp *DIT - Do it together* (ibid.).

2.1.1 Popkollos normkritiska perspektiv

För att ge så många som möjligt förutsättningar för trygghet och skapande är det normkritiska perspektivet i fokus på Popkollo (Riksorganisationen Popkollo 2018). Normer styrs av det samhälle och kultur man befinner sig i och bidrar till beteendemönster som anses typiska, vilket i ett längre led styr vår perception, vårt tänkande, våra värderingar och vårt beteende (Maltén, 1992).

Ett *normkritiskt perspektiv* innebär att normer om hur en människa bör vara synliggörs och problematiseras (Nationalencyklopedin, 2023). Popkollo arbetar aktivt med att synliggöra och ifrågasätta normer, bland annat genom en workshop kallat ”Normstorm” som är en del av alla sommarkollon som deltagare och ledare tar del av (Riksorganisationen Popkollo, 2018). Genom att synliggöra normer ges både ledare och deltagare möjlighet att reflektera och ta ställning till dessa (ibid.). Detta är ett pågående arbete som ständigt måste tas i beaktande för att främja ett brett deltagande (ibid.). Ett normkritiskt arbete handlar om perspektivförskjutning, maktutmanande och rörlighet (Björkman & Bromseth, 2019). Popkollo arbetar därför utifrån ett normkritiskt perspektiv gällande bland annat hur verksamheten utformas, metoder för musicerande och lärande, rekrytering av ledare och andra aktiva personer samt kommunikation med deltagare (Riksorganisationen Popkollo, 2018).

Vi är medvetna om att de personer vi vill nå med vår verksamhet har olika förmågor, inlärningsstilar, erfarenheter och bakgrunder – vilket ger olika förutsättningar att delta. Det innebär också att vi alltid strävar efter att fokusera på, synliggöra och bryta de normer och maktstrukturer som gör att vissa personer har det lättare i olika musikskapande sammanhang – även inom Popkollo. (Popkollo 2022)

2.1.2 Do it together – DIT

Begreppet *DIT*, förkortning av *do it together* är Popkollo's vidareutveckling av begreppet *DIY*, förkortning av *do it yourself* (Riksorganisationen Popkollo, 2018). Begreppet har de tagit fram för att understryka vikten av att arbeta tillsammans och att ta hjälp av varandra (ibid.). *DIT* ligger till stor grund för de metoder som utformas och används av Popkollo (ibid.). Begreppet präglar även ledarnas förhållningssätt till deltagarna och sinsemellan som ett sätt att jobba emot maktstrukturer och hierarkier. Det innebär bland annat att ledarnas roll är att ge deltagarna hjälpsamma verktyg för skapande och musicerande, men samtidigt låta deras kreativa val och önskemål stå i fokus med inställningen att vi alla har förmågor och kvalitéer att lära av (ibid.).

2.1.3 Upplägg för kollo

Begreppet *kollo* härstammar från företeelsen *barnkoloni* (Svenska Akademiens ordlista, 2023) som växte fram under slutet av 1800-talet (Wikipedia, 2023). *Kollo* och *barnkoloni* syftar till en organiserad lägerverksamhet för barn att vistas på under sommarlov (ibid.). *Kollo* som fenomen riktade sig förr framförallt till barn med föräldrar i storstäder som på grund av knappa ekonomiska förhållanden inte hade möjlighet att ge barnet tillgång till natur, sol och bad (ibid.).

Ett sommarkollo hos Popkollo brukar sträcka sig över 7-10 dagar med övernattnig eller 4-7 dagar utan övernattnig (Riksorganisationen Popkollo, 2018). Kollona riktar sig till tjejer och transpersoner i ålderskategorierna 10-14 år, 12-16 år eller 14-18 år (ibid.). Antalet kollo-deltagare varierar beroende på upplägg, resurser och ansökningar. Popkollo vill att den som vill gå på kollo, oavsett ekonomiska förutsättningar, ska kunna göra det (ibid.). Därför har de gjort det möjligt för deltagare och vårdnadshavare att inom ett prisspann själva välja vad de kan betala (ibid.). Vilket pris som anges påverkar inte chanserna att få vara med på kollo (ibid.). Kollo utan övernattnig 4-7 dagar kostar mellan 150-2500 kr. Kollo med övernattnig 7-10 dagar (inklusive mat och boende) kostar mellan 1500-7500 kr (ibid.).

Det vanligaste kollot hos Popkollo kallas *Popkollo original* (Popkollo, 2023). Ett originalkollo riktar sig till både nybörjare och personer med tidigare spelarefarenhet (Popkollo, 2023). 'Pop' i "Popkollo" står för populärmusik i bred bemärkelse och kollot ska inkludera alla möjliga musikgenrer (Riksorganisationen Popkollo, 2018). Utöver detta arrangerar Popkollo även kollon med särskilda inriktningar såsom *Popkollo Folkmusik*, *Popkollo metal/punk*, *Popkollo Hiphop* och *Popkollo Jazz* (ibid.). Riksorganisationen Popkollo (2018) menar att dessa inriktningar är utvalda för att de inte tillhör mainstream-kulturen och att det därför finns en poäng att kunna visa på tekniker inom dessa genrer för personer som är intresserade, i linje med deras normkritiska perspektiv.

Hur ett sommarkollo med Popkollo ser ut beror på förening och vilka resurser som finns, men alla kollon utgår mer eller mindre från samma typ av schema-mall likt detta (Riksorganisationen Popkollo, 2018):

SÅ HÄR KAN ETT KOLLOSHEMA SE UT		
DAG 1 Trygghetsskapande lekar, lära känna varandra. DAG 2 Kl 10–11: Rundvisning i lokaler, indelning grupper för instrumentkarusell. Kl 11–12: Instrumentkarusell (prova på till exempel trummor, gitarr, bas, keyboard och sång). Kl 14–16: Instrumentkarusell fortsättning. Kl 16–17: Musiken får aldrig stanna (ledarna börjar spela instrumentkarusell-låten sen kommer deltagarna in och tar över instrument för instrument medan låten fortsätter gå om och om och om igen).	DAG 3 Kl 10–13: Låtskrivarworkshop. Kl 14–17: Introduktion i replokalen. Repa i band med hjälp av bandcoach och skriva klart låt. DAG 4 Kl 10–11.30: Inspirationsworkshop (se tips nedan). Kl 11.30–12: Repa i band (med bandcoach efter behov). Kl 14–15.30: Inspirationsworkshop. Kl 15.30–17: Repa i band (med bandcoach efter behov). DAG 5 Kl 10–13: Normstormworkshop. Kl 14–15.30: Repa i band. Kl 15.30–17: Inspirationsworkshop.	DAG 6 Kl 10–13: Inspirationsworkshop. Kl 14–17: Repa i band. DAG 7 Kl 10–13: Småworkshops – olika stationer. Kl 14–17: Repa i band. DAG 8 Inspelning / Göra egen bandmerch / Bandfoto / Repa. DAG 9 Städa och packa. Soundcheck. Avslutningskonsert!

Bild 1. "Popkollo Handbok" (Riksorganisationen Popkollo, 2018 s.40).

Popkollo lägger vikt vid att processen är målet. Fokus ligger därför inte vid resultatet, hur låten blir eller hur bra konserten går, utan på hur gruppen tillsammans skapar och utforskar musik (Riksorganisationen Popkollo, 2018). Detta kan även kopplas till hur Björkman och Bromseth (2019) beskriver arbetet med normkritisk pedagogik, där det pedagogiska arbetet är en processinriktad reflektion och inte en resultatfokuserad produktion.

2.1.4 Ledare på Popkollo

För att bli ledare på Popkollo ansöker man via ett formulär på Popkollos hemsida (Popkollo 2022). Därefter får de lokala föreningarna tillgång till ansökningarna och sedan själva välja vilka personer de vill träffa för intervju och vilka de slutligen rekryterar (Riksorganisationen Popkollo, 2018). Inom Popkollo finns inget "rätt sätt" att vara ledare, utan man eftersträvar olikhet inom ledargruppen vad gäller både tidigare erfarenheter och personlighet (ibid.), vilket även går i linje med Popkollos värdegrund vad gäller normkritik, inkludering och mångfald. Det finns alltså inga krav på tidigare pedagogiska utbildningar eller erfarenheter utan det är upp till den lokala rekryteringsgruppen att avgöra vem som verkar mest lämpad för det kollo som de planerar (ibid.). Däremot vill Popkollo spegla den målgrupp de riktar sig till och anser det viktigt att deltagarna har personer omkring sig de kan identifiera sig med och ha som förebilder. Därför söker Popkollo främst ledare som identifierar sig som kvinna och/eller transperson. Dock kan personer som inte identifierar sig som kvinna och/eller transperson, men som ändå vill engagera sig, ansöka som volontär eller hjälpa till med förberedelser inför kollo (Popkollo, 2022).

Sedan 2012 har Popkollo en egen ledarutbildning som alla ledare måste genomgå (Riksorganisationen Popkollo, 2018). Ledarutbildningen sträcker sig över två dagar och ger en överblick av Popkollos metodik och värdegrund (ibid.). Utbildningen är utformad med både praktiska och teoretiska inslag med intersektionalitet och det normkritiska perspektivet som utgångspunkt (ibid.). Under utbildningen pratar gruppen bland annat om varför Popkollo finns och vad Popkollo gör, hur ett kollo går till i praktiken, hur man som ledare kan hantera konflikter och på andra sätt bemöta deltagare (ibid.). Utöver ledarutbildningen har också varje ledargrupp en utbildningsdag inför varje kollo för att påminnas om Popkollos metoder och för att skapa samarbete och trygghet inom ledargruppen (ibid.). Det kan innehålla att belysa möjliga problem, konflikter och kriser som kan uppstå under kollo samt diskutera roller ledarna emellan och deras ansvarsområden (ibid.).

2.1.5 Marknadsföring

I *Popkollo Handbok* (Riksorganisationen Popkollo, 2018) betonas vikten av att nå ut till den tilltänkta målgruppen. För att lyckas med detta rekommenderar Popkollo de lokala föreningarna att bland annat göra skolbesök, affischer och flyers, digital marknadsföring och olika samarbeten med andra organisationer. Riksorganisationen Popkollo (2018) menar också att man bör fokusera marknadsföringen på de personer som kan ha svårt att annars nås av informationen. De syftar bland annat på personer vars vårdnadshavare inte pratar svenska, som saknar nätverk och kontakter till musik- och kulturliv eller som sällan deltar i fritidsaktiviteter. Därför bör marknadsföringen ske på andra ställen än bara kulturskolor, bibliotek eller liknande platser där information om Popkollo är lättare att få tag på (ibid.).

Skolbesök är ett effektivt sätt att nå ut till personer som tidigare inte varit på kollo. 12-åringar är den åldersgrupp som kan behöva mest information om Popkollo för att anmäla sig för första gången (Riksorganisationen Popkollo, 2018). Förhoppningen är att de sedan anmäler sig på nytt påföljande år. På skolbesöken är det viktigt att representanterna från Popkollo är flera för att eleverna ska ha någon att identifiera sig med och på så vis inspireras till att anmäla sig. Det är också viktigt att ha med sig material på flera språk för deltagarna att ta med sig hem till sina vårdnadshavare (ibid.).

Affischer och flyers kan sättas upp på skolor, kulturskolor, kulturhus, fritidsgårdar men bör också placeras i områden där barn eller deras vårdnadshavare annars kan ha svårt att få information om Popkollo, såsom genom media eller andra personliga nätverk (Riksorganisationen Popkollo, 2018).

Popkollo uppmanar även att samarbeta med andra föreningar inom kultur eller organisationer som engagerar sig i samhällsfrågor som till exempel hbtqi-frågor, antirasism, funktionsfrågor etc, för att på det sättet sprida ordet om Popkollo och ge fler tjejer och transpersoner möjlighet att delta (Riksorganisationen Popkollo, 2018).

2.2 Trygghet och pedagogiska förutsättningar

I detta avsnitt lyfts begreppet *trygghet* i förhållande till lärande samt Maslows behovshierarki med fokus på *trygghetsbehovet* (Maltén, 1992).

2.2.1 Trygghet som grund för lärande

Om man ser till hur *trygghet* som begrepp definieras i allmänhet kan det beskrivas som; ”Känsla av välmående och säkerhet /bland vänner eller i samhället/, känsla av att inget dåligt kommer att hända, känsla av att vara omhändertagen och skyddad (t.ex. av andra personer) (Wiktionary, 2023).” Om en elev upplever känslor av osäkerhet eller rädsla i lärandesituationen kan detta medföra stora negativa konsekvenser för lärandet (Hanken & Johansen, 2013). Enligt Skolverket (2022) är trygghet en förutsättning för att kunna lära sig och utvecklas så långt som möjligt. Studieresultatet påverkas av elevernas hälsa och mående vilket innebär att en elev som befinner sig i en otrygg miljö riskerar prestera sämre, därför bör man lägga tonvikt vid hur pedagoger driver arbetet med trygghet för elever (Skolverket, 2022). Ehrlin (2020) menar också att en trygg elevgrupp ökar utrymmet för eleverna att våga gå utanför sin komfortzon och därmed skapa kreativ verksamhet.

En aspekt i trygghetsskapande är relationen mellan lärare och elev och vad en så kallad *positiv lärar-elevrelation* kontra en *negativ lärar-elevrelation* kan ge för konsekvenser gällande studiemotivation, engagemang och självkänsla (Skolverket, 2022). En positiv lärar-elevrelation kännetecknas av en hög grad värme, stöd, tillit och ömsesidig respekt och kan bidra till högre studiemotivation och även på längre sikt främja ett framtida engagemang för deltagande i samhällslivet (ibid). En *positiv lärar-elevrelation* kan även bidra till ett lugnare klimat i den större elevgruppen samt gynna ett öppnare och mer inkluderande diskussionsklimat samt påverka hur eleverna på ett stöttande, omtänksamt och hjälpsamt sätt uppträder mot varandra. En *negativ lärar-elevrelation* utmärks bland annat av konflikter, maktkamp, avståndstagande och brist på värme och kan istället ge upphov till och utveckla fientlighet, minskat förtroende och antisociala beteenden hos eleverna (ibid).

I sin avhandling visar Schwartz (2013) att elevernas upplevelse av trygghet spelar in i pedagogiska praktiker. Detta menar hon skulle kunna ses som ”skolframgång” oavsett om elevernas prestation förbättras eller inte. Schwartz menar att exakt vad som gjorde eleverna trygga är svårt att fastställa men att lärarna upplevde att tydliga avgränsningar och regler för kommunikation i lärandesituationen främjade upplevelsen av trygghet hos eleverna. I en didaktisk kontext kunde detta visa sig i hur läraren tydligt formulerar målet med lektionen, läxan eller arbetsättet. Studien visade att elevernas upplevelse av trygghet bottnade i en känsla av att lärarna ville deras bästa, ställde upp för dem och var schyssta (ibid.).

En ytterligare aspekt av trygghetsskapande är huruvida individen upplever en social tillhörighet eller inte. Maltén (1992) menar att social tillhörighet och grupp tillhörighet är fundamentalt för människan och understryker att upplevelser av utanförskap och mobbning i olika konstellationer kan verka utvecklingshämmande för individen. Hwang och Nilsson (2011) lägger extra tonvikt på behovet av att känna samhörighet med jämnåriga under

ungdomsåren. Detta speglas i att ungdomar är känsligare när det handlar om social bedömning i jämförelse med vad barn och vuxna är (Hwang & Nilsson, 2011). Dessutom utvecklas den *sociala hjärnan* under ungdomsåren vilket gör individen mer lyhörd på sociala signaler såsom ansiktsuttryck, kroppsspråk och beteenden (ibid.). Den sociala hjärnan hos ungdomar reagerar på socialt utanförskap på samma sätt som annan typ av bestraffning (ibid.). Skolverket (2022) menar att det ofta finns ett samband mellan elever som utsätts för utanförskap och mobbning och högre frånvaro, lägre studiemotivation och sämre prestationer (ibid.). Pedagoger bär därför ett ansvar, bör vara observant och om nödvändigt ingripa så fort som möjligt om detta förekommer (Maltén, 1992).

2.2.2 Trygghet enligt Maslows behovshierarki

Den amerikanske psykologen Abraham H. Maslow menar att människan alltid strävar efter att tillfredsställa sina behov (Maltén, 1992). För att tydliggöra detta har han utvecklat en hierarkisk modell i fem steg för att rangordna dessa:

Första steget - Fysiska behov (mat, kläder och sömn)

Andra steget - Trygghetsbehov (ordning och reda, skydd mot faror, trygghet för framtiden)

Tredje steget - Sociala behov (kontakt med andra, gruppgemenskap, att vara accepterad)

Fjärde steget - Behov av aktning (respekt och uppskattning, inflytande och status)

Femte steget - Självförverkligande (att utveckla sig själv, skapa och experimentera)
(Maltén, 1992)

Maslow menar att om något av dessa steg inte tillfredsställs, blir det svårt att kliva vidare i trappan. Trygghetsbehovet är det nästföljande efter de fysiska behoven. Det innebär att för att nå ett självförverkligande, vilket i denna studie syftar till ett musicerande, behöver trygghetsbehovet vara tillfredställt.

Maslow har däremot i senare skede lagt en annan syn på vad gäller just det andra och femte steget i behovshierarkin när det kommer till arbetslivet (Maltén, 1992). Han menar att det finns en motsättning mellan trygghetsbehov och självförverkligande, där de i viss mån utesluter varandra. Maslow menar att en utveckling inte kan ske utan på bekostnad av trygghet i form av stabilitet (ibid.). Väljer individen stabilitet kan det alltså bli på bekostnad av den egna utvecklingen. I arbetslivet är detta något som individen själv måste ta ställning till (ibid.), men översatt i skolsammanhang för unga kan man tänka sig att det finns ett värde i att som pedagog utmana känslan av stabilitet för att ge möjlighet till utveckling hos eleven.

2.3 Lärande

Trygghet, och kommunikation som främjar trygghet, har inom pedagogiken haft olika innebörd och diskuteras kring huruvida det är en förutsättning för lärande eller inte (Kempe & West, 2010). Olika pedagogiska traditioner har speglat hur mycket tonvikt som bör läggas

vid att skapa trygghet och hur det ska ta sig uttryck i kommunikationen mellan lärare och elev. I detta avsnitt presenteras lärande ur perspektiv med anknytning till studiens syfte, musikdidaktik som ämnesområde och Popkollo som verksamhet: *mästarlära* respektive lärandeteorin om *praxisgemenskap*.

2.3.1 Mästarlära

Mästarlära är en pedagogisk tradition där läraren betraktas som *mästare* och eleven som *lärling* (Kempe & West, 2010). Mästarlära har använts i stor uträkning inom konstämnen och är den äldsta och mest traditionella formen av musikpedagogisk verksamhet vi känner till (Hanken & Johansen, 2013). Undervisningsformen för mästarlära beskrivs som att en elev – *lärling* – som vill lära sig spela, sjunga eller komponera musik aktivt söker upp en sångare, musiker eller kompositör – en *mästare* – för att få möjligheten ta del av dennes kunskaper genom att ”sitta vid mästarens fötter” (ibid.). Undervisningen bedrivs oftast enskilt där mästaren förebildar och lärlingen observerar och försöker imitera (ibid.).

Inom mästarlära har läraren, *mästaren*, en central position i undervisningen, till stor del på grund av dennes yrkesskicklighet (Hanken & Johansen, 2013). På så vis äger och kontrollerar mästaren till stor del undervisningens innehåll, vilket står i kontrast till lärarens roll i en mer elevcentrerad undervisning (Kempe & West, 2010; Hanken & Johansen, 2013). Traditionellt begränsas eleven i möjligheten att ifrågasätta innehållet, ställa motfrågor eller på andra sätt komma med kreativa inlägg (Maltén, 1998). Mästaren bestämmer på många sätt lärandets normer och traditioner vilka eleven bedöms mot (Hanken & Johansen, 2013) och mästarens privata preferenser står i fokus (Kempe & West, 2010). Kempe och West (2010) har analyserat undervisning byggd på mästarlära-formatet och identifierat hur upplägget går i linje med Perssons (1993) studie kring musikaliskt framförande: I början av elevens studier i musik ligger fokus endast på elevens speltekniska färdigheter för att mot slutet av utbildningen ge eleven möjlighet att själv gestalta musiken hen studerar (Kempe & West, 2010). Detta kom att orsaka frustration hos eleverna som vid det laget inte visste på vilka grunder läraren hade fattat sina tidigare beslut åt dem (ibid.).

Mästarens professionella auktoritet får kraft genom dennes expertis inom sitt område och mästarlära-traditionen är idag fortfarande stark inom instrumental- och vokal undervisning (Hanken & Johansen, 2013). Kempe och West (2010) beskriver mästare/lärling-förhållandet som en asymmetrisk maktrelation mellan lärare och elev, där maktfördelningen gestaltas i både det som sägs och det som inte uttalas. Detta kan till exempel komma till uttryck i lärarens positioner, gestik, blickar och fördelning av ordet bland elever (Kempe & West, 2010). Mästarlära har fått utstå kritik, framförallt i västvärlden, då maktrelationen som uppstår mellan en mästare och en lärling har visat sig komma till uttryck i både kränkningar och skuldbeläggande (ibid.). Detta är något som i förlängningen kan ge stora konsekvenser för elevens självförtroende och fortsatta musikaliska utövande (ibid.). Den auktoritet hos läraren som kännetecknar mästarlära behöver dock inte vara av förtryckande karaktär utan

kan även ses som konstruktiv och nödvändig för att eleven ska utvecklas mot en större självständighet (Hanken & Johansen, 2013). Ofta söker sig elever på avancerad nivå till särskilda lärare för att studera hos dem i denna form (ibid.).

Den pedagogik som mästarlära bygger på står dock på flera sätt i kontrast till de metoder Popkollo förespråkar samt hur Popkollo generellt formulerar sitt syfte med lärande och praktiserande av musik (Riksorganisationen Popkollo, 2018).

2.3.2 Lärandeteorin om praxisgemenskap och identitetsskapande

Popkollos verksamhet ligger pedagogiskt sett närmre teorin om *praxisgemenskap*, vilket kan ge ytterligare perspektiv på Popkollos verksamhet och bidra till en djupare förståelse kring verksamhetens arbetssätt.

Praxisgemenskap (även kallat *Communities of Practice*) kan antingen utvecklas naturligt eller skapas medvetet med målet att utveckla särskilda kunskapsområden (Lave & Wenger, 1991). Denna studie undersöker delvis hur Popkollo medvetet skapar *praxisgemenskap* med målet att göra musikscenen jämställd genom att låta tjejer och transpersoner få utveckla kunskaper kring musik. *Praxisgemenskap* syftar till en grupp med ett delat intresse som i gemenskapen utvecklar kunskap och färdigheter kring intresseområdet (ibid.). Genom *praxisgemenskap* får deltagarna möjlighet att utvecklas både personligen och professionellt av varandra genom delad information och erfarenheter (ibid.). I denna studie utgörs informationen och erfarenheterna av bland annat färdigheter i att musicera, samt att befinna sig i musicerande rum.

Begreppet kan även användas i beskrivandet av hur gemenskapens kunskap och kultur påverkar nybörjarens lärande (Akre & Ludvigsen, 2000), vilket för denna studie är relevant då mycket av innehållet kommer att handla om nybörjares deltagande. Deltagandet i *praxisgemenskaper* kan beskrivas som en *lärandebana* där den deltagande nybörjaren rör sig från *perifert deltagande* till *fullt deltagande* (ibid.). Denna *lärandebana* har en riktning och påverkar den lärandes syn på sig själv samt hur omgivningen uppfattar den lärande, vilket innebär en förändring för individens förhållande till gemenskapen (ibid.). Detta kan kopplas till den didaktik, det vill säga undervisningens utformning och innehåll (Hanken & Johansen, 2013), musikpedagoger bedriver i sin verksamhet. Genom didaktik kan musikpedagogen få bättre översikt över den komplexa pedagogiska verkligheten och vad i den som behöver övervägas och vilka valmöjligheter som finns (ibid.). Ett didaktiskt förhållningssätt innebär att pedagogen har förmåga att medvetandegöra bakomliggande teorier och utifrån det kan beskriva valet i lektionsupplägg och genomförande (Ehrlin, 2020). Alltså, genom att se till vilken inverkan *praxisgemenskap* har på individen kan pedagogen göra medvetna val i och omkring sin undervisning för att påverka detta.

Som ovan nämnt syftar *praxisgemenskap* till en grupp med ett delat intresse som i gemenskapen utvecklar kunskap och färdigheter (Lave & Wenger, 1991). För denna studie kan flera *praxisgemenskaper* inom intresset *musik* tas i beaktande. Dels kan man se till den

vida praxisgemenskapen *musiker*, vilken kan utgöras av personer i samhället som identifierar sig som *musiker*. Inom praxisgemenskapen *musiker* kan man återfinna mindre praxisgemenskaper såsom till exempel *låtskrivare*, *producenter*, *instrumentalister*. Ur detta fält växer Popkollos praxisgemenskap, alltså att vara *deltagare på Popkollo*.

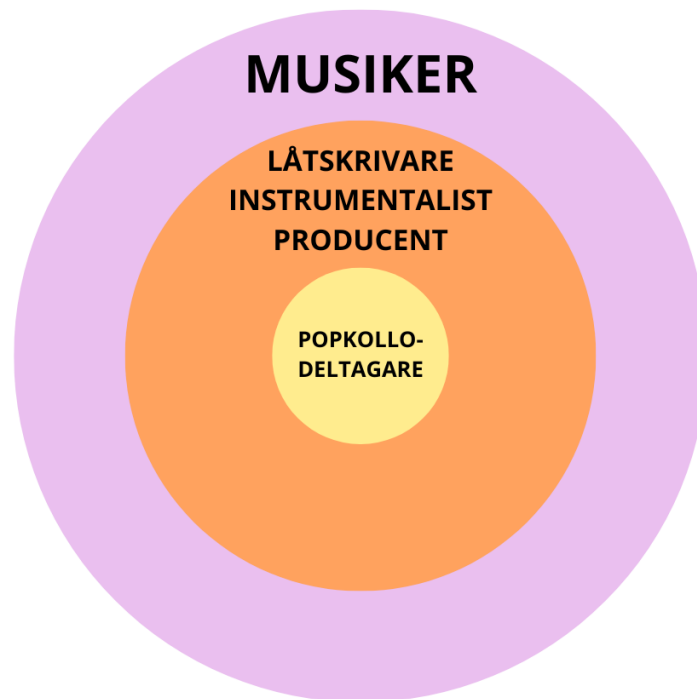

Bild 2. Illustration av exempel på praxisgemenskaper.

Det finns därför också ett förhållande mellan identitetsskapande och *praxisgemenskap* då individen skapar en identitet genom deltagandet och därmed får möjlighet att utveckla vissa kunskapsrelaterade färdigheter (Nielsen & Kvale, 2000). Ett sätt att se på identitet handlar om individens identifikation med en bestämd kultur eller subkultur (Hwang & Nilsson, 2019), i detta fall en musikkultur. Eftersom denna uppsats främst undersöker Popkollos arbete med målgruppen ungdomar vill jag lyfta fram perspektivet på hur identitetsutveckling kan spela in. Frågor som rör identitet är ofta som mest aktuella under ungdomsåren då det sker stora förändringar för individen både biologiskt, psykologiskt och socialt (Hwang & Nilsson, 2019). Individen kan komma att behöva ta ställning till val såsom till exempel utbildning och yrke vilket i sin tur kan väcka frågor om mening och prioriteringar (ibid.). En stor del av tiden som ungdom går ut på att utforska olika identitetsalternativ genom att testa olika roller och söka nya erfarenheter. Många ungdomar kan ha svårt att identifiera sig med de snäva normer som förknippas med könsroller och vissa har även svårt att identifiera sig i den binära könsuppdelningen, föreställningen att det bara finns två kön (ibid.), ett ämne Popkollos verksamhet arbetar med. Grupptruck och omgivningens förväntningar kan ofta förstärka könsstereotypa beteenden hos pojkar och flickor (ibid.). En möjlig slutsats att dra är att deltagande i *praxisgemenskap* samt dess utformning är väsentligt att ta i beaktning för individens identitetsutveckling.

3. Metod

I detta kapitel presenteras val av insamlingsmetod för undersökningen vilket är kvalitativa semistrukturerade intervjuer samt information inhämtat från *Popkollo Handbok* (Riksorganisationen Popkollo, 2018), urval av informanter vilka består av ett antal etablerade centrala aktörer i Popkollos verksamhet, uppsatsens etiska frågeställningar, tillvägagångssätt vid intervjutillfällena samt analys som utgår från en tematisk analysmetod.

3.1 Insamlingsmetod

Då denna studie genomfördes under en tid då majoriteten av Popkollos verksamhet är mindre aktiv, begränsades därmed alternativen gällande metod. Popkollos verksamhet är som mest aktiv under somrarna då deras största fokus är sommarkollon. En alternativ metod att tillgå om undersökningen hade pågått under sommaren hade kunnat vara en observationsstudie av hur ledare på Popkollo arbetar, för att på så sätt synliggöra verktygen ledarna använder sig av, både medvetet och omedvetet. Då uppsatsens syfte är att synliggöra didaktiska verktyg valde jag istället att genomföra semistrukturerade kvalitativa intervjuer med verksamma personer inom Popkollo med frågor som fokuserar på vilka verktyg Popkollo använder för att skapa tryggare rum som komplement till information jag inhämtar från *Popkollo Handbok* (Riksorganisationen Popkollo, 2018) som riktar sig till personer verksamma inom Popkollo, som vill arrangera Popkollo eller andra som vill ta del av Popkollos metoder. Semistrukturerade intervjuer innebär att forskaren listar specifika teman som ska beröras under intervjun, men att informanten har stor frihet att utforma svaren (Patel & Davidson, 2019). Frågorna kan ställas i en bestämd ordning men är inte nödvändigt (ibid.). Frågorna kan vara öppna för att ge informanten utrymme att prata om något ur sitt perspektiv men sedan följas upp av förberedda följdfrågor (ibid.). Syftet med studien är att synliggöra didaktiska verktyg för musikpedagoger, även utanför Popkollos verksamhet, att använda sig av för att skapa tryggare lärandesituationer för sina elever, samt bidra med olika perspektiv på hur trygghet kan tolkas och förstås. Syftet med intervjuerna är därför att få en fördjupad förståelse och inblick i det som står i *Popkollo Handbok* (Riksorganisationen Popkollo, 2018). Då undersökningen tar avstamp i teorin om praxisgemenskap är en aspekt hur en sådan gemenskap kan uppstå, etableras och utvecklas. Valet av kvalitativa intervjuer som insamlingsmetod gjordes även därför utifrån detta, för att få djupare inblick i hur Popkollos gemenskap etableras och utvecklas samt hur informanterna resonerar kring gemenskapen.

3.1.1 Popkollo Handbok

2018 släppte Riksorganisationen Popkollo första upplagan av *Popkollo Handbok* som riktar sig till personer verksamma inom Popkollo, personer som vill arrangera Popkollo samt andra som vill ta del av Popkollos metoder. *Popkollo Handbok* sammanfattar 15 års erfarenhet av att arrangera Popkollo och annan musikverksamhet för tjejer och transpersoner (Riksorganisationen Popkollo, 2018).

Boken är 116 sidor lång och består av 5 kapitel. Kapitel 1 presenterar Popkollo som organisation. Det beskriver Popkollos historia, mål & värdegrund, Popkollos olika forum,

namn & varumärke, verksamhet och riksorganisationens årshjul (Bilaga 2). Kapitel 2 presenterar arrangering av Popkollo. Kapitlet tar bland annat upp rollen som arrangör, olika sorters verksamhet, nationellt samarbete, nationella ledningsgruppen, lokal planeringsgrupp, kollots innehåll samt marknadsföring av kollo. Kapitel 3 handlar om att driva en Popkollo-förening vilket innefattar rollen som förening, att starta förening, styrelsen, medlemmarna, årsmöte, ekonomi, att engagera folk och ett årshjul för arrangörer (Bilaga 3). Kapitel 4 beskriver att jobba på kollo. Kapitlet beskriver Popkollos ledarutbildning, metoder, kollots innehåll i praktiken samt roller och ansvar på kollo. Kapitel 5 heter *Popkollo som inspiration* och tar upp hur andra aktörer kan ha användning av organisationens erfarenheter.

Kapitel 4 kom att bli mest centralt för denna studie då det fokuserar på hur ledare på Popkollo arbetar mot målet och med värdegrunden i praktiken. Kapitlet går även närmare in på ämnet *trygghet* och hur detta kan definieras. I detta kapitel får läsaren ta del av de metoder Popkollo förespråkar.

3.1.2 Intervjufrågor

Intervjufrågorna förbereddes efter att jag läst igenom Popkollo Handbok (Riksorganisationen Popkollo, 2018) i syfte att komplettera de förkunskaper jag inhämtat av boken och få en djupare förståelse och inblick i hur musikledare på Popkollo arbetar i praktiken (Patel & Davidson, 2019). Hur musikledare på Popkollo arbetar i praktiken redogörs främst i kapitel 4, där det bland annat ges exempel på hur man som ledare kan underlätta för deltagare att vara delaktiga i workshops. Exempel på det är *presentationsrunda, lek, tänk på första intrycket, motverka "coolhetsfaktorn"* m.m. (Riksorganisationen Popkollo, 2018). Dessa exempel står det i relativt lite om, som högst tre meningar, vilket gjorde mig nyfiken på *hur* och *om* informanterna tagit hänsyn till dessa i praktiken. En fråga som därför intresserade mig var; "Om du som ledare märker att en deltagare inte vågar ta plats, hur går du tillväga? Har du något knep?"

Intervjufrågorna anpassades utifrån informanternas erfarenheter och vilken roll de besitter inom Popkollo. Med hänsyn till den kvalitativa intervjun som metod förberedde jag frågorna med funktion som stöd, snarare än något jag var bunden till att följa (Patel & Davidson, 2019). Frågornas utformning varierade mellan större, öppna frågor där informanterna fick mycket utrymme att beskriva det de tyckte kändes relevant, och mer avgränsade frågor vilka styrde samtalen och uppmanade informanterna till att svara mer precist. Vissa av frågorna skickades till informanterna några dagar innan intervjutillfället för att ge informanterna möjlighet att reflektera kring dessa i förväg om de ville. Dessa frågor berörde till exempel hur verksamheten arbetar med viss administration och rekrytering anknuten till trygghet samt frågor kring informantens upplevelser av vissa situationer eller andra subjektiva betraktelser av särskilda fenomen med koppling till trygghet. Detta för att främja ett så nyanserat, ingående och tillförlitligt resultat som möjligt samt i möjligaste mån minimera eventuell komplettering av intervjuerna i efterhand. Jag informerade informanterna om att det även kunde tillkomma eventuella kompletterande frågor. Jag valde att på slutet av intervjuerna ge utrymme för informanterna att, om önskat, utveckla sina svar genom att fråga om det var

något de ville tillägga. Utifrån teorin om praxisgemenskap utformades frågorna i syfte att ta reda på hur ledare på Popkollo ser på och arbetar med deltagarnas rörelse från *perifert deltagande* till *fullt deltagande*, samt vad verksamheten förespråkar genom frågor som lyfter fram individuell iakttagelse, upplevelse eller erfarenhet hos informanterna.

Exempel på frågor som ställdes i intervjuerna:

Många av deltagarna på Popkollo är nybörjare, hur gör du som ledare för att de ska våga testa nya saker?

På ett vanligt sommarkollo skriver deltagarna låtar i grupp. På vilket sätt kan du som ledare hjälpa till i den processen?

Hur går rekryteringen av ledare till? Vilka egenskaper söker ni hos de personer ni anställer?

Hur kan man märka om deltagarna känner sig trygga?

(Bilaga 4)

3.1.3 Urval

I min studie kombinerade jag ett strategiskt urval med ett bekvämlighetsurval (Patel & Davidson, 2019). Ett bekvämlighetsurval innebär ett urval av informanter som är tillgängliga för forskaren (ibid.) Bekvämlighetsurvalet jag gjorde var att begränsa mig till informanter med anknytning till Stockholm, då det är där jag själv är bosatt. Jag gjorde det strategiska urvalet att kontakta personer med lång erfarenhet inom Popkollo och som är väl insatta i verksamheten. Detta urval gjordes även utifrån teorin om praxisgemenskap då dessa personer är *fullt deltagande* i den gemenskap Popkollo etablerat. För att få insyn i olika erfarenheter gjorde jag även det strategiska urvalet att kontakta informanter som i dagsläget besitter olika roller inom Popkollo, för att förhoppningsvis få ett brett perspektiv på verksamhetens arbetssätt. Det ska dock tilläggas att alla dessa informanter vid någon tidpunkt jobbat som musikledare på Popkollo vilket innebär att de praktiserat de metoder Popkollo tagit fram och själva har erfarenhet av hur dessa verktyg fungerat. Jag gjorde avvägningen att dessa tre intervjuer skulle ge tillräckligt med stöd för studien då jag anar att ytterligare intervjuer hade genererat snarlik information och därmed inte bidragit i större utsträckning till resultatet.

Informant 1 – Åsa

Åsa var med och grundade Popkollo 2003 tillsammans med Marit Bergman. Åsas nuvarande roll inom Popkollo är verksamhetskoordinator för producentprogrammet *Vem kan bli producent* vilket bland annat innebär att hon budgeterar och hittar sätt att finansiera programmet samt organiserar och är kontaktperson. *Vem kan bli producent* har för tillfället verksamheter i Stockholm, Göteborg och Malmö. Åsa har tidigare läst music management och är idag också verksam musiker.

Informant 2 – Jessica

Jessica jobbar på Popkollos rikskansli som föreningskoordinator vilket innebär att hon främst ansvarar för kontakt och stöd för organisationens lokala föreningar och medlemsföreningar samt den löpande administrationen. Jessica jobbar också med utbildningsverksamheten, till exempel ledarutbildningar, kompetensutveckling, olika typer av forum att lära med och av varandra samt att värva nya aktiva till organisationen. Jessica har tidigare suttit som ordförande i styrelsen i Göteborg, varit praktikant, ledare och koordinator på både ungdom- och vuxenkollon, samt utbildare på ledarutbildningen. Jessica har en kandidatexamen i globala studier och har också tidigare studerat musik vid två folkhögskolor med inriktning trummor och sång.

Informant 3 – Agnes

Agnes är främst verksam som musikledare inom Popkollo vilket innebär att arrangera och genomföra sommarkollon. Agnes sitter också som sekreterare i styrelsen Stockholm södra sedan årsskiftet 2020/2021. Hon började som deltagare och har sedan 2015 varit volontär, praktikant, suppleant, ledamot och ordförande i styrelsen i Dalarna. Agnes har även vikarierat på Popkollos rikskansli som föreningskoordinator samt agerat koordinator i Stockholmsdistriktet vilket dels innebär administrativt ansvar och kontakt med deltagare. Agnes är gitarrist och producent och har flera utbildningar i ryggen. Hittills har Agnes varit ledare på cirka 15 st sommarkollon via Popkollo.

3.2 Etik

Jag har tagit hänsyn till de fyra huvudkraven för humanistisk och samhällsvetenskaplig forskning som Vetenskapsrådet tagit fram (Vetenskapsrådet, 2017), *Informationskravet*, *Samtyckeskravet*, *Konfidentialitetskravet* och *Nyttjandekravet*. *Informationskravet* innebär att forskaren informerar deltagarna i undersökningen om studiens syfte (Patel & Davidson, 2019) *Samtyckeskravet* innebär att deltagarna i undersökningen själva får bestämma över sin medverkan (ibid.). *Nyttjandekravet* innebär att uppgifter om individer endast får användas för forskningens ändamål (ibid.). *Konfidentialitetskravet* innebär att deltagarna i undersökningen har rätt till anonymitet och att deras personuppgifter förvaras så att obehöriga inte har tillgång till dessa.

I de mail jag skickade till informanterna informerade jag dem hur studien skulle gå till samt beskrev studiens syfte enligt *Informationskravet* (Patel & Davidson, 2019). Informanterna fick själva ta ställning till om de ville medverka enligt *Samtyckeskravet* (ibid.). Uppgifterna jag fått av informanterna har inte använts i något annat syfte än denna uppsats enligt *Nyttjandekravet* (ibid.). Informanternas personuppgifter förvaras så att obehöriga inte har tillgång till dessa enligt *Konfidentialitetskravet* (ibid.). Informanterna har godkänt att deras namn är synliga i studien enlighet med *Konfidentialitetskravets* (ibid.) krav på frivillig anonymitet.

3.3 Genomförande

Då jag kontaktade informanterna gav jag var och en möjlighet att välja om intervjuerna skulle genomföras via *Zoom* som är en video-och chatt-tjänst, eller vid ett fysiskt möte. Jag skrev att jag själv föredrog att genomföra intervjuerna fysiskt, då jag upplever att det främjar ett samtalsflöde på ett mer naturligt sätt, men att båda alternativen var möjliga. Då intervjuerna var tvungna att ske inom ett tidsspänn på 3–4 veckor från det att jag kontaktade informanterna, anade jag att det kunde bli svårt att få till en fysisk träff med var och en.

Varje intervju tog cirka en timme och bestod av tjugo förberedda frågor. Utöver dessa tillkom mellan 6–9 st följdfrågor per intervju. Första intervjun genomfördes på plats på Popkollos rikskansli 24/1/23. Intervjun spelades in med Röstmemo på min iPhone samtidigt som jag förde anteckningar. Andra intervjun genomfördes via *Zoom* 26/1/23. Intervjun spelades in genom *Zooms* videospelning, samt med Röstmemo på min iPhone parallellt med att jag antecknade. Tredje intervjun genomfördes hemma hos mig 27/1/23 och spelades in med Röstmemo på min iPhone samtidigt som jag förde anteckningar. Därefter transkriberades alla intervjuer genom renskrivning under genomlysning av inspelningarna.

3.4 Analysmetod

Transkriptionen av intervjuerna skedde efter intervjutillfället hemma hos mig. Vid transkriptionen lyssnade jag igenom en intervju i taget samtidigt som jag parallellt kompletterade de anteckningar jag tagit vid intervjutillfället. När hela intervjun var transkriberad lyssnade jag igenom den en gång till samtidigt som jag läste transkriptionen för att säkerställa att alla citat blivit korrekta. Jag citerade informanterna så precist jag kunde vid transkriberingen men tog mig friheten att städa i vissa citat som senare redovisas för läsarens tydlighet. Jag använde mig sedan av en tematisk analysmetod (Braun & Clarke, 2006) för att se generella och återkommande teman utifrån frågeställningen hur Popkollo arbetar med trygghet i de olika intervjuerna.

Dessa induktiva teman analyserades sedan utifrån teorin om praxisgemenskap med frågeställningen ”Vilka verktyg har använts för att få deltagaren att röra sig från *perifert deltagande* till *fullt deltagande*?”. Detta gjorde jag genom att först läsa igenom intervjuerna och samtidigt anteckna rubriker i ett separat dokument som skulle kunna komma att representera eventuella teman. Under dessa rubriker kopierade jag in citat från intervjuerna som relaterade till dessa för att sedan utkristallisera vilka teman som kom att bli mest centrala. Jag läste sedan igenom intervjuerna på nytt för att leta efter ytterligare stöd för de teman som framkommit, samt eventuellt komplettera med nya teman. Därefter strukturerade jag upp vilka teman som kunde underordnas andra tills jag fick en överblick kring vilka teman som kunde utgöra de övergripande kategorierna. Efter att ha genererat och någorlunda fastställt teman ur intervjuerna återgick jag till *Popkollo Handbok* för att undersöka samband och eventuella stöd för dessa teman. På detta sätt har analysprocessen varit cyklisk då jag pendlat mellan *Popkollo Handbok* (Riksorganisationen Popkollo, 2018) och intervjuerna för att kritiskt granska de teman jag identifierat samt få en fördjupad förståelse för dessa.

Resultatkapitlet som följer presenterar dessa teman som avslutningsvis reflekteras i en konklusion mot teorin om praxisgemenskap.

5. Resultat

Resultatet har genererats utifrån studiens frågeställningar ”Hur arbetar Popkollo för tryggare rum?” och ”Vilka didaktiska verktyg kan pedagoger applicera i lärandesituationer för tryggare rum?”. Resultatkapitlet innehåller tre huvudsakliga delar; musikdidaktiska verktyg, verktyg för social delaktighet samt utvärdering som verktyg för trygghet. Dessa delar kategoriserar de verktyg jag lyckats identifiera i intervjuerna för hur Popkollo skapar tryggare rum. Resultatet är presenterat utefter en tematisk innehållsanalys utifrån frågeställningen ”Vilka verktyg har använts för att få deltagaren att röra sig från *perifert deltagande* till *fullt deltagande*?”. Undersökningen är genomförd av lärandeteorin om praxisgemenskap. Därför har jag valt att göra en konklusion där resultatet reflekteras mot teorin om praxisgemenskap i slutet av kapitlet.

5.1 Musikdidaktiska verktyg

Denna kategori presenterar de musikdidaktiska verktyg jag lyckats identifiera för att främja tryggare rum och påverka lärandebanan mot ett *fullt deltagande* i Popkollos praxisgemenskap. Denna övergripande kategori har jag delat in i tre rubriker: Avdramatisering, Begränsningar och Förebyggande av hierarkier.

5.1.1 Avdramatisering

I intervjuerna framkom *avdramatisering* som ett centralt begrepp när informanterna beskriver hur ledare pratar om musik och musicerande. Informanterna menar att avdramatisering är väsentligt för att främja ett tillåtande och inbjudande klimat för deltagarna. När jag frågade informanterna hur de får deltagarna, som oftast är nybörjare, att våga testa nya saker var alla eniga om hur viktigt det är att som ledare avdramatisera det som ska göras. Detta kan dels göras i genom ledarens språk och ordval men också i upplägget av själva musicerandet som till exempel i det stående inslaget på Popkollo *instrumentkarusellen*.

Språk och ordval

Samtliga informanter betonar vikten av hur man som ledare formulerar sig vid presentationen av ett nytt moment då detta kan vara betydande för om deltagarna kommer våga ta sig an uppgiften eller inte. De menar att ledaren bör undvika att ladda momentet genom att uttrycka ett önskvärt resultat eller värdera momentets svårighetsgrad, vad som krävs för att klara av det etc. Informanterna förespråkar att hålla sig borta från värderande ord som till exempel *hits* istället för *låtar*. ”Om det är en gitarrclinic till exempel, säger vi inte *’idag ska vi spela gitarr och vi ska bli bäst!’* (Agnes)”, ”Om man har en låtskrivarworkshop så säger man inte *’låtskrivande, det är djupt va... man måste verkligen komma i kontakt med sin själ, varsågod gå och skriv en låt nu’* (Åsa)”. De menar att det ändå kan finnas en viss prestige hos deltagarna som man som ledare inte bör spä på, i och med att Popkollo förespråkar att

deltagarna ska kunna *testa* utan att *kunna*. Agnes menar också att ledare genom formuleringar kan minska risken att deltagarna ifrågasätter uppgiften på förhand. ”’*Nu plockar ni upp gitarren*’ istället för ’*vill ni spela gitarr idag?*’ då är det bara att göra det. Det ska mycket till att tänka ’*nej jag ska inte plocka upp gitarren*’ (Agnes).”

Instrumentkarusell

Instrumentkarusell är ett inslag i Popkollo-schemat vilket innebär att deltagarna får rotera bland kortare instrumentworkshops (Riksorganisationen Popkollo, 2018). Informanterna är eniga om att en av instrumentkarusellens funktioner är att deltagarna på ett avdramatiserat och lekfullt sätt får prova på olika instrument. Alla kollar har en instrumentkarusell första eller andra dagen för att deltagarna ska få testa olika instrument innan de önskar vad de vill spela resten av veckan. Konceptet för instrumentkarusellen är att musikedarna delar upp sig i olika rum för att hålla i olika workshops i olika instrument. De instrument som ingår i instrumentkarusellen är ofta de instrumenten som ingår i en ”pop-ensemble” det vill säga sång, piano/keyboard, gitarr, bas och trummor (Riksorganisationen Popkollo, 2018). Alla instrumentworkshops går igenom samma låt. Låten är vald utifrån en nivå som ska fungera för nybörjare att spela till. Musikedarnas uppdrag är att på ett så enkelt sätt som möjligt lära ut låten på de olika instrumenten. ”Grundnivån ska alla kunna vara med på (Jessica)”. Innan karusellen drar igång får deltagarna lyssna till låten som ska spelas, sedan delas de in i mindre grupper och får därefter cirkulera bland rummen/workshopsen. Jessica berättar att instrumentkarusellen är ett sätt att jämna ut nivån i gruppen då alla får möjlighet att testa något nytt. ”Ambitionen är att folk ska bli inspirerade av att andra kan, men också att alla inte kan allt (Jessica).” Informanterna betonar också att en riktlinje Popkollo strävar efter är praktik *före* teori.

Vi tror att det är viktigt att ganska snabbt få uppleva helheten och att det kan ge inspiration, pepp och förståelse... Det är inte så att vi anser det oviktigt med teori, men det är inte viktigt där och då för att komma igång och spela, tiden är så dyrbar på kollo. (Åsa)

Åsa berättar även att hon ser Popkollo som ett komplement till annan typ av musikverksamhet, som till exempel kulturskolan där hon tror att musikteori får en del utrymme i undervisningen. Hon menar att *praktik före teori* är en metod för att komma igång att spela och att det blir en avgränsning i metodiken för instrumentkarusellen.

5.1.2 Begränsningar

För att främja aktivt deltagande menar samtliga informanter att man som musikedare bör begränsa valmöjligheterna för deltagarna. Det kan fungera som ett sätt att sänka tröskeln för deltagarna att våga testa nya saker. De metoder informanterna återkom till var att sätta en viss tidspress när ett moment ska genomföras samt att delegera ”Små uppgifter” till den stora gruppen eller bandet. Informanterna menar att de vill förebygga att deltagarna övertänker det som ska göras eller börjar reflektera på förhand om uppgiften är något som passar dem eller inte. ”Man ska inte hinna fundera på ’*är det här rätt för mig?*’ eller ’*kommer det vara lätt eller svårt?*’ Alla tankar som kan kännas hindrande ska inte hinna dyka upp (Agnes).” Åsa

poängterar även att de begränsade valmöjligheterna kan förebygga prestationsångest. ”När någon annan säger åt en vad man ska göra tar det också bort en tröskel för då måste inte deltagaren ta ansvar för sitt val (Åsa).”

Tidspress som ram

Informanterna återkom ofta under intervjuerna till tidspress som verktyg att ta till i låtskrivarworkshopen och i replokalerna. De menar att tidspress både kan främja ett lekfullt klimat och kreativitet. Att sätta tidspress kan användas som ett sätt för deltagarna att komma igång, att testa något nytt eller att komma vidare när bandet kört fast eller har slut på idéer. ”På 10 minuter ska ni göra en ny flödesskrivning”, ”på fem minuter ska ni hitta fem ord som rimmar på detta ordet”, är några av de exempel Agnes gav på hur hon som musikledare kan använda sig av tidspress som ram med deltagarna.

Små uppgifter

På ett *Popkollo original* får alla band i uppgift att skriva en egen låt. Som verksam musiker och pedagog kan jag tänka mig att denna uppgift kan låta stor och övermäktig för en person som aldrig skrivit en låt tidigare vilket leder mig till frågan: ”Hur kan man som ledare utforma en låtskrivarworkshop?” Agnes och Jessica menar att ett hjälpsamt verktyg är att utforma små uppgifter för deltagarna, att bryta ner den stora uppgiften till mindre delmoment. Istället för att inleda låtskrivarworkshopen med att säga ”Nu ska vi skriva en låt” börjar ledaren istället med ett moment som känns överkomligt, till exempel *flödesskrivning*, vilket innebär att deltagarna under begränsad tid ska skriva ”utan att pennan lämnar pappret”. Detta kan man sedan utveckla genom att till exempel lotta ackord och därefter sätta ihop meningar till ackorden.

5.1.3 Förebyggande av hierarkier

Informanterna återkommer till det normkritiska perspektivet och förebyggandet av hierarkier. Några av de musikdidaktiska verktyg som används på Popkollo utifrån ett normkritiskt perspektiv och med syfte att förebygga hierarkier är att deltagarna söker till kollo utan förvalt instrument, att som ledare inte benämna nivåer, att göra rundor i repan (slang för replokalen), att utgå från *DIT* och att motverka ”coolhetsfaktorn”.

Att söka utan förvalda instrument

Då Popkollo riktar sig till alla nivåer är *instrumentkarusellen* ett verktyg att använda för att deltagarna ska ges möjlighet att hitta ett instrument de trivs med.

...det här att det ska vara en bred introduktion till musik, inte bara om att man typ ska ha en idé om att man vill spela gitarr utan faktiskt få prova en massa instrument och se vad som passar, inte baserat på några normer eller förutfattade meningar. (Åsa)

Jessica beskriver hur *instrumentkarusellen* kan jämna ut nivån i gruppen och därmed motverka att en viss hierarki uppstår då alla deltagare har fått testa på de olika instrumenten som spelas under veckan. ”Det kan uppmuntra folk att testa något nytt också istället för att alla kommer in och är jätteduktiga på ’sitt instrument’. Då kan det snabbt bli en viss hierarki

(Jessica).” Jessica berättar även att det ibland händer att de deltagare som kommer tillbaka utnyttjar möjligheten att prova ett nytt instrument under kollo-veckan istället för att välja det de sedan tidigare är bekväma med. ”Jag upplever att de deltagare som kommer tillbaka är lite trygga med vad Popkollo innebär och då tänker att det kan vara ett bra sammanhang att faktiskt våga prova något nytt, att här är det okej att vara nybörjare (Jessica).” ”Man luras in i roller som man kanske inte trodde att man ville ta. Men så visar det sig att det är det man är ämnad för (Agnes).”

Att inte benämna nivåer

I samband med resonemang kring *instrumentkarusellen*, avdramatisering och kommunikation trycker både Jessica och Agnes på att man som ledare inte bör benämna nivåer, för att förebygga hierarkier mellan deltagarna. Jessica menar att man som ledare alltid bör utgå från en nivå som alla kan vara med på, därefter kan man utveckla det man gör, i till exempel instrumentkarusellen, genom att ge deltagarna ytterligare ”sätt” att spela på, utan att benämna det som mer eller mindre avancerat.

Att inte säga ’nu går vi vidare till nästa steg’ eller ’nu gör vi det svårare’ utan istället ’om man tyckte det där var tråkigt, enkelt eller fult så kan man göra såhär istället’. Det är ett kreativt steg att testa nästa grej, inte ett prestationssteg. När vi testat de tre olika sätten, kan man på slutet säga ’Vad händer om vi spelar på sätt 1 i versen och sen sätt 3 i refrängen?’ (Agnes)

Rundor i repa

Åsa berättar att Popkollo använder *rundor* som verktyg för att deltagarna ska få utrymme att uttrycka sig och ha möjlighet att komma till tals. *Runda* innebär att varje deltagare och ledare får säga sitt namn, pronomen och eventuellt svara på en fråga. Frågan bör vara något prestigelöst som ”Vilken färg har du på tandborsten?” (Riksorganisationen Popkollo, 2018). När en person har ordet får den prata utan att bli avbruten eller få kommentarer på det den säger (Riksorganisationen Popkollo, 2018). Deltagarna har rätt att säga pass under rundor (Riksorganisationen Popkollo, 2018). Informanterna uppger att detta är ett verktyg som fyller många funktioner, däribland att jämna ut platstagande i en grupp och ett sätt för ledare att fördela ordet. Att använda rundor menar Åsa kan vara hjälpsamt i en replokal om deltagarna behöver diskutera hur de ska komma vidare eller om de är oense kring något. I en *runda* i replokalen används inte alltid namn och pronomen och frågan gäller det som gruppen behöver gå vidare i.

Rundor kan användas i ett band när det repas och deltagarna behöver diskutera vad de ska göra närmast eller vad alla tänker kring något. Det är ett bra verktyg för att få alla i bandet att säga vad de tycker. Det kan vara ett sätt att fördela ordet i en process där man vill att alla ska komma till tals. (Åsa)

DIT (ett gemensamt skapande)

Popkollo utgår från *DIT* och ett gemensamt skapande vid utformningen av kollon. Informanterna menar att det är ett hjälpsamt verktyg, framförallt i början av ett kollo, för att främja ett tryggare rum för deltagarna. ”Det är mycket fokus på det gemensamma skapandet, framförallt i början. Deltagaren som individ behöver inte få spotlights på sig direkt utan det

blir istället en mjukstart där man får hänga på gruppen (Jessica).” Jessica lyfter också idén om att motverka fokuset på individen, att någon är ”stjärnan” i bandet utan istället uppmuntra att det är gruppen tillsammans som är grymma.

Motverka ”coolhetsfaktorn”

För att förebygga hierarkier och status på kollo strävar Popkollo efter att motverka en ”coolhetsfaktor”, berättar Jessica. Detta syftar främst till hur ledare pratar om saker och personer och hur det i sin tur kan påverka deltagarnas trygghet. Jessica tror att ett tryggare klimat främjas om man som ledare undviker att prata om personer och saker som status. ”*’Snäll före cool’* brukar vi säga på Popkollo. Snäll är att vara cool. (Jessica)” Jessica lyfter även ett perspektiv inom vad som kan tolkas som ”coolhet” vilket går emot förhållningsättet *DIT*. ”Ofta är det en grej inom coolhet att *’jag är cool för jag skiljer mig från er, jag är lite bättre eller annorlunda’* (Jessica)”, vilket hon ställer sig kritisk till. “Vi vill hellre vara snälla och schyssta mot varandra än att armbåga oss förbi varandra (Jessica).” I Popkollo Handbok (Riksorganisationen Popkollo, 2018) uppmanas ledare att aktivt försöka motverka en coolhetsfaktor: ”Tänk på att försöka motverka en stämning av att upprätthålla normer kring vad som anses ’coolt’. Om du visar dig öppen snarare än dömande kommer detta smitta av sig på deltagarna som då vågar vara sig själva (Riksorganisationen Popkollo, 2018, s. 99).”

5.2 Verktyg för social delaktighet

Denna kategori syftar till hur funktionen av sociala förutsättningar och etablerande av gemenskap utanför replokalen spelar in för att skapa tryggare rum och de verktyg jag lyckats identifiera för detta. Av intervjuerna framkom att arbetet för tryggare rum är ständigt pågående och kan därför inte bara appliceras i det musicerande rummet (replokalen) för att uppnå detta, utan även i andra sociala kontexter. Denna övergripande kategori har jag delat in i tre underkategorier; Deltagare emellan, Ledare och deltagare och Ledargruppen.

5.2.1 Deltagare emellan

Denna kategori syftar till de verktyg jag identifierat i Popkollos verksamhet som främjar tryggare rum mellan deltagarna utanför replokalen. De verktyg som framkom under intervjuerna var *guidelines*, trygghetsskapande övningar, rundor utanför repan, workshopen *Normstorm* och hur ledare förhåller sig till bandindelning.

Guidelines

Guidelines är ett verktyg som används i början av ett kollo för att främja ett bra samarbete mellan deltagarna (Riksorganisationen Popkollo, 2018). Riksorganisationen Popkollo beskriver *guidelines* som förhållningsregler deltagarna själva bestämmer. Vid formulerandet av *guidelines* får deltagarna först prata två och två i några minuter kring vad de tycker är viktigt för gruppen att tänka på för att klimatet ska kännas tryggt (Riksorganisationen Popkollo, 2018). Därefter gör gruppen en runda där paren får säga en sak i taget tills alla har fått säga det de vill. *Guidelines* antecknas på något som är synligt för hela gruppen (Riksorganisationen Popkollo, 2018). *Guidelines* kan göras både i den stora gruppen och i bandet (Riksorganisationen Popkollo, 2018). Ett sätt att formulera *guidelines* är att be

deltagarna utgå från sina egna behov, har de svårt att sitta still längre stunder? Då kan en guideline kring att ha paus ofta vara aktuellt (Riksorganisationen Popkollo, 2018). Kan det kännas läskigt att komma med idéer? Då kan en guideline kring att sträva mot en tillåtande atmosfär vara viktigt (Riksorganisationen Popkollo, 2018). Informanterna menar att *guidelines* är ett sätt arbete mot tryggare rum då dessa kan ha en förebyggande effekt mot konflikter. ”Det är som att kommunicera kring ett problem innan det uppstår på ett enkelt och avdramatiserat sätt (Agnes).”

Det kan finnas saker som man egentligen bara gör av vana och med hjälp av guidelines kan man bli påmind om det. Har vi till exempel en guideline som är att vi ska bjuda in varandra, kanske man bjuder in den som sitter själv, fastän man annars kanske inte skulle haft modet att göra det eller bara inte tänkt tanken. (Agnes)

Trygghetsskapande övningar

Samtliga informanter beskriver vikten av att deltagarna känner sig inkluderade i ett socialt sammanhang och att som ledare ta ansvar för att skapa förutsättningar för detta. Samarbetsövningar och lekar är en del av Popkollo för att främja en känsla av grupptillhörighet och trygghet (Riksorganisationen Popkollo, 2018). Detta är ett inslag första dagen när deltagarna precis träffats.

Att leka är ett sätt att lätta upp stämningen och bryta isen i nya sociala konstellationer. Genom lekar skapar vi möjligheter att interagera med varandra på ett prestigelöst sätt där alla kan delta. Ledarna är också förebilder genom att själv vara med och skapa en tillåtande och lekfull atmosfär. (Riksorganisationen Popkollo, 2018)

Första dagen får man chansen att prata med folk i lite mindre konstellationer. Det är väldigt styrt av ledarna som hela tiden bestämmer vem som ska prata med vem för att motverka att deltagarna bara pratar med personer de redan känner. Vi gör det för att man som deltagare inte ska hamna i ett socialt vakuum. (Jessica)

Jessica berättar att de trygghetsskapande övningarna är utformade på ett sätt så att alla ska kunna delta. ”...det inte ska kännas svårt, läskigt och utmanande utan ganska snälla och enkla saker där man inte heller måste prata så mycket själv (Jessica).”

Jag får ta del av ett internt arbetsdokument där Popkollo har listat exempel på lekar (Bilaga 5). En av lekarna som beskrivs är leken *Likheter och skillnader* som går ut på att deltagarna delas upp i mindre grupper där de ska komma på (minst) tre saker de har gemensamt och (minst) en sak som är unik för varje person. Det kan till exempel vara att de bor i samma stad, har glasögon eller älskar hundar. Därefter delar grupperna med sig av vad de kommit fram till i helgrupp. Denna lek är avsedd för att gruppen ska börja prata med- och lära känna varandra.

Rundor utanför repan

På samma sätt som informanterna beskriver funktionen med *rundor* i repan menar de att *rundor* också främjar ett tillåtande socialt klimat i den stora gruppen utanför reptid. Åsa berättar att varje dag inleds och avslutas med en runda. Detta är dels för att det ska finnas

flera tillfällen att göra sin röst hörd som deltagare, men även för att bidra med ett normkritiskt perspektiv då deltagarna får flera tillfällen att säga sitt pronomen. På det sättet har deltagarna också möjlighet att ändra sitt/sina pronomen under kollots gång.

Ibland kan det vara svårt för vissa att förstå varför vi gör det flera gånger men för en annan är det viktigt, då lyfter vi hellre den personens behov om de är extra hjälpta av det. Vi vill att det ska vara en standard och inte något vi tar in när vi tror att någon behöver det. Vi vill minska risken för att någon ska känna 'ni gör det här bara för att jag är med'. (Jessica)

Normstorm

Popkollo utgår från ett normkritiskt perspektiv med avsikt att detta ska genomsyra hela verksamheten (Riksorganisationen Popkollo, 2018). För att även göra deltagarna medvetna kring vad normer är och hur maktstrukturer kan ta sig uttryck ingår en obligatorisk workshop kallad *Normstorm* i kollo-schemat.

Barn kan uppleva att normer inte är skapat eller går att ändra på utan de uppfattar det som 'sanningar', 'Så här ser världen ut och det gäller'. Att synliggöra att detta inte är självklarheter utan det här kan man ifrågasätta kan nog vara väldigt stärkande. (Åsa)

Workshopen innehåller "uppvärmningslekar" med syfte att gruppen får ha roligt och skapa en trygghet samt interaktiva övningar som på något sätt slår an normer, orättvis behandling eller fördomar (Popkollo, uå). Popkollo hänvisar till övningar som finns i BRYT (RFSL ungdom, 2022; Popkollo, uå). Workshopen avslutas med att prata om vad man kan göra som individ och grupp för att bryta normer, motverka diskriminering och fördomar (Popkollo, uå).

Åsa menar också att det finns ett värde i att synliggöra hur olika man är inom gruppen. "Genom att ha samtal kommer det fram att de har så brokiga erfarenheter än vad som syns vid första anblicken. På det sättet kan de få kontakt med varandra (Åsa)."

Bandindelning

Ledarna delar in deltagarna i band efter att deltagarna fått önska instrument (Riksorganisationen Popkollo, 2018). Riksorganisationen Popkollo rekommenderar ledarna att göra en bandindelning så att alla deltagare får vara i ett band med åtminstone en person de verkar ha fått lite kontakt med. Däremot menar Riksorganisationen Popkollo (2018) att det kan vara bra att separera nära kompisar som kommit dit tillsammans då detta annars tenderar att skapa ojämn stämning i bandet. Detta lyfter även Agnes som menar att en noggrann bandindelning kan vara en bidragande förutsättning för trygghet deltagarna emellan. Hon förespråkar också att separera deltagare som känner varandra sedan innan, dels för att främja att deltagarna öppnar upp för att lära känna andra i gruppen och för att minska risken för eventuella gamla konflikter kompisarna emellan bubblar upp. Agnes menar att en noggrann bandindelning med socialt deltagande i åtanke också är viktigt för att minska risken att deltagarna vill byta band. Detta menar hon i förlängningen kan orsaka osäkerhet i resten av gruppen.

Vi försöker få folk att inte byta band... Att vara i ett band där folk lämnar känns också väldigt konstigt... Vi försöker hellre lösa problemet i att luska i vad som skaver. Vi tar hellre den långa vägen före *'den snabba lösningen'* vad gäller trygghet i gruppen. Om alla ska byta band blir det också lätt rörigt. (Agnes)

5.2.2 Ledare och deltagare

Denna kategori syftar till de verktyg och förhållningssätt mellan ledare och deltagare jag identifierat i Popkollos verksamhet som främjar tryggare rum och deltagarnas lärandebana i praxisgemenskapen. De verktyg och förhållningssätt som framkom under intervjuerna var vikten av olika typer av ledare för identifikation hos deltagarna, förhållningssättet *ledare* inte *lärare*, hur ledare hanterar konflikter och vikten av självförtroende hos ledare.

Identifikation

Åsa beskriver identifikation som en viktig nyckel inom Popkollo och för unga personer. Hon menar att det är viktigt att deltagarna åtminstone har någon person att identifiera sig med då det påverkar hur unga formar sina drömmar och vad de tror är möjligt att göra. ”Om man inte kan se sig själv kan det kännas hopplöst och att man då inte tar de praktiska stegen som krävs för att närma sig målet (Åsa).” Åsa lägger tonvikt på att vara en diversifierad ledargrupp innehållande personer som bryter mot samhällets normer, som en kontrast till det deltagarna kanske annars möter på till exempel Kulturskolan eller liknande. ”Ledarna måste ha olika saker att komma med och deltagarna måste kunna spegla sig i ledargruppen (Åsa).” Agnes betonar även betydelsen av ledares olika erfarenheter ur perspektivet när hon själv var deltagare på Popkollo. ”När jag var liten hade jag en bild av att jag var tvungen att kunna allt för att *'vara en människa'*. Att då se att vissa ledare verkligen inte kunde en viss grej men vågade testa ändå hjälpte mycket (Agnes).” ”Jag tror inte att alla deltagare känner sig supertrygga med alla ledare, men genom att man är flera kan de förhoppningsvis hitta trygghet i någon (Agnes).“

”Ledare” inte ”lärare”

Popkollo är ingen skola och har ingen läroplan. Det finns inget på förhand definierat resultat som deltagarna ska uppnå, ingen särskild kunskap de ska tillskansa sig. Popkollos primära funktion är snarare att bidra med det som vår målgrupp annars ofta saknar i övriga musiklivet... (Riksorganisationen Popkollo, 2018)

När jag bad informanterna beskriva vad ledarrollen inom Popkollo innebär landade samtliga i konstaterandet att ”På Popkollo är man *ledare* inte *lärare*”. De beskriver ledarrollen som ”coach” och en ”stöttning” för deltagarna för att komma vidare i det som intresserar dem med musik.

Det finns ingen lärare som säger *'det här är rätt och det här är fel'*. Du ges möjlighet till kunskap och du kan be om den. Du kan fråga *'hur gör jag det här?'* men det är ingen som kommer pådyvla dig *'såhär måste du hålla gitarren när du spelar'* (Åsa).

Informanterna återkommer till *DIT* och att deltagarna är med och formar innehållet för kolloet. ”Vi skapar infrastrukturen och kastar på inspiration men sen sätter de sin prägel. Det är faktiskt de som bestämmer vad deras musik ska handla om, hur deras merch ska se ut m.m.

(Åsa).” Agnes delar uppfattningen av att det är viktigt som ledare att inte ta över i den kreativa processen. ”Min intention är att försöka bidra så lite som möjligt till själva låten men ge dom uppdrag så dom kommer framåt (Agnes).” ”Det är väl den största utmaningen, en balansgång mellan att ge dom space i och med att det inte ska vara lärarstyrt, och att vara med och styra (Jessica).” Jessica menar att det är viktigt att man som ledare delar inställningen till ledarrollen och till Popkollo's metodik för att fylla kollots syfte. ”Märker vi att någon har inställningen *‘jag vill jobba på popkollo för att jag vill lära ut musik’*, kanske man har ett samtal kring hur vi jobbar (Jessica).”

Konflikthantering

Riksorganisationen Popkollo (2018) menar att konflikter är nästintill omöjliga att undvika när en grupp lever och arbetar tillsammans. Hur väl en grupp fungerar avgörs inte i huruvida en konflikt uppstår eller inte, utan hur gruppen hanterar de eventuella konflikter som uppkommer (Riksorganisationen Popkollo, 2018). Om konflikt uppstår kan man som ledare gå in som *medlare* (Riksorganisationen Popkollo, 2018). Medlarens roll är att hjälpa de berörda deltagarna att kommunicera och adressera vad konflikten handlar om för att få syn på hur de kan gå vidare. ”Medlaren ska inte lösa problemen, lösningen finns hos dom som har konflikten (Riksorganisationen Popkollo, 2018).” Riksorganisationen Popkollo har tagit fram ett förslag på medlingsstrategi 5 steg. (Bilaga 5)

Agnes menar också att de guidelines gruppen bestämt är bra att utgå från om konflikt uppstår, då det är lättare som ledare att peka ut vad som inte går i linje med dessa. Hon berättar om en konflikt mellan deltagare hon erfarit på kollo.

I somras var det en konflikt som hade grott mellan några deltagare sen innan kollot då de kände varandra. Då blev det en medlingsprocess som jag ledde där de fick sätta sig ner och försöka prata med varandra och mig istället för att gå runt och snacka skit om varandra. (Agnes)

Självförtroende hos ledare

”Jag kan inte förvänta mig att en deltagare ska vara modig och ta plats om inte jag själv gör det (Agnes).”

Att ha självförtroende och självtillit tror Agnes kan främja trygghet hos deltagarna och skapa aktivt deltagande där deltagarna vågar testa nya saker. Hon ställer detta i kontrast till om ledaren själv blir ångestladdad över att sakna viss erfarenhet eller kunskap vilket kan spegla en otrygghet hos deltagarna. Hon menar att man som ledare inte behöver kunna allt, men att vara tydlig med vad man kan och inte. Hon menar att detta också går in i *DIT* då både ledare och deltagare kan lära av varandra och gå in i nya utmaningar med nyfikenhet. Agnes ger exempel på en sådan dialog mellan ledare och deltagare: ”*‘Okej, du vill lära dig det här ascoola fillet. Jag kan inte spela det på rak arm men nu googlar vi upp tillsammans hur man gör’* (Agnes).”

5.2.3 Ledargruppen

Samtliga informanter uppgav att de upplever att dynamiken i ledargruppen spelar stor roll för deltagarnas känsla av trygghet. De menar att hur ledargruppen kommunicerar och förhåller sig till kollots olika moment speglas i deltagarna. ”Jag skulle säga att en trygg ledargrupp är viktigt för att skapa en trygg deltagargrupp (Jessica).” Åsa uppger att de gånger hon erfarit en mindre lyckad kommunikation mellan ledare har hon fått höra från deltagare att det märks. Åsa och Jessica berättar att god kommunikation och en sammansatt ledargrupp främjas av den gemensamma ledarutbildningen som bland annat går igenom Popkollos värdegrund och metodik och ger utrymme för diskussioner kring ledarskap och trygghet.

Värdegrund

Samtliga informanter uppger att de på något sätt varit delaktig i processen av ledarrekrutering för Popkollo. När jag frågar vilka egenskaper de söker hos nya ledare svarar alla att det viktigaste är att personen delar Popkollos mål och värdegrund. Jessica beskriver värdegrunden som att man vill jobba för en jämställd musikbransch och stärka barn och ungdomar med musik samt delar den kritiska värdegrunden vilket bland annat innebär likabehandling och anti-diskriminering. ”Att dela Popkollos värdegrund går också in i att man tror på Popkollos metoder (Jessica).”

Ledarutbildning och ”Vi-känslan”

Åsa och Jessica berättar att ledarutbildningen har haft stor inverkan på hur ledargrupper kommunicerar och arbetar tillsammans. Åsa berättar att det kunde kännas splittrat innan ledarutbildningen infördes. ”Ledarutbildningen stärkte *vi-känslan*, innan kunde det kännas splittrat (Åsa).” Åsa och Jessica berättar att ledarutbildningen bland annat bidrar till en samhörighet inom ledargruppen och att *guidelines* och diskussioner kring potentiella scenarion kan förebygga konflikter inom ledargruppen. ”Det är viktigt att ledarna känner varandra, har hunnit träffas och har lite koll på hur folk fungerar. Vi brukar göra *behovsrundor* och *guidelines* i ledargruppen också. Det är viktigt att de känner att de är ett team (Jessica).”

Även ledarna går igenom en process med varandra och kollot. Att synliggöra det innan och prata om det gör att det förhoppningsvis inte känns lika dramatiskt eller skuldbelagt om problem skulle uppstå, utan ofta finns det en möjlighet att adressera det och ta tag i det. (Åsa)

Tydlighet, struktur och flexibilitet

Att ha tydlighet och struktur inom ledargruppen menar informanterna är viktigt för både ledarnas och deltagarnas trygghet. De lyfter framförallt att det ska finnas en struktur under kollo-veckan som ledarna är överens om och att det kommuniceras tydligt till deltagarna.

Det är många deltagare som känner stort behov av att veta vad som ska hända senare under dagen och senare under veckan. Tydlighet kring var man äter, sover, var man repar, vilka tider man är igång, när man är ledig, var man har rast. Sanna saker tror jag skapar trygghet och att två ledare då inte säger olika saker. (Agnes)

”Det är viktigt i planeringsprocessen att ledarna får information och vet vad som händer, att de kan luta sig mot strukturer så att de kan förmedla struktur till deltagarna (Jessica).” Samtidigt menar Agnes att en viss flexibilitet i ledargruppen också är nödvändig för att ledargruppen ska kännas trygg. ”En problemlösnings-mentalitet. Det är så mycket oväntat som händer på ett Popkollo (Agnes).”

5.3 Utvärdering som verktyg för att skapa trygghet

Denna kategori innefattar hur Riksorganisationen Popkollo (2018) och informanterna identifierar, beskriver och bedömer trygghet och otrygghet, samt hur de använder utvärdering som verktyg för att skapa, utveckla och ge förutsättningar för tryggare rum. Avsnittet tar upp sambandet mellan *delaktighet* och *trygghet*, vilket senare kommer att ligga till grund för 5.4. Denna övergripande kategori har jag delat in i fyra underkategorier; Tecken på trygghet hos deltagarna, Tecken på otrygghet hos deltagarna, Utvärdering under kollo och Utvärdering efter kollo.

5.3.1 Tecken på trygghet hos deltagarna

Riksorganisationen Popkollo (2018) listar fyra punkter som kan beskriva trygghet; *Möjlighet att kunna uttrycka sig själv via behov, åsikter och känslor*, *Möjlighet att kunna delta på sitt eget sätt*, *Möjlighet att kunna visa och bemötas med respekt* och *Möjlighet att kunna känna att omgivningen vill en väl*. Två av dessa; *Möjlighet att kunna delta på sitt eget sätt* och *Möjlighet att kunna uttrycka sig själv via behov, åsikter och känslor* menar samtliga informanter är vad som lättast går att som ledare identifiera som tecken på trygghet hos deltagarna. ”Ingen berättar för någon annan om vad trygghet är utan detta är exempel. Ett moment i ledarutbildningen eller på ett kollo är att deltagarna själva får sätta ord på vad trygghet är för dom (Åsa).”

Delaktighet och möjlighet att uttrycka sig

Samtliga informanter uppger att de ofta märker ett skifte i deltagarnas delaktighet under kollots gång och antar att detta har en koppling till i vilken utsträckning deltagarna känner sig trygga. Informanterna beskriver hur deltagarna i början kan vara mer avvaktande och hålla sig till ”säkra kort” i hur man spelar eller vad man pratar om, men att de gradvis kan bli mer och mer obrydda och våga kasta sig ut utan att veta hur saker ska gå. Agnes gav ett exempel på detta när en deltagare till en början bara säger pass i *rundor* men sedan börjar prata. Agnes uppger även att hon upplever en förändring i vilken utsträckning deltagarna tar egna initiativ och hur mycket hon som musikledare behöver aktivera gruppen. ”I början av veckan kanske jag leder allt och har en jättetydlig plan kring hur repet ska gå till. Sista dagen kanske jag kommer in och dom ber mig att gå (Agnes).” I takt med att delaktigheten hos deltagarna ökar menar informanterna att deltagarnas möjlighet att uttrycka sig också gör det. ”Ett kvitto på att de känner sig trygga är att de vågar uttrycka sig, både om något är fel eller bra (Åsa).”

5.3.2 Tecken på otrygghet hos deltagarna

Informanterna uppger att de tydligaste tecken på otrygghet hos deltagarna brukar vara passivitet, utanförskap och hemlängtan. Detta står i kontrast till de fyra punkterna Riksorganisationen Popkollo (2018) listar som tecken på trygghet.

Utanförskap och passivitet

Som tidigare nämnt uppger informanterna att passivitet är som vanligast i början av ett kollo och att detta kan vara ett tecken på att deltagaren inte ännu känner sig trygg. Informanterna menar att passivitet kan komma till uttryck både i sociala och musikaliska kontexter. Passivitet i sociala kontexter menar informanterna kan komma till uttryck i att deltagaren säger pass i *rundorna*, att deltagaren inte deltar i de aktiviteter som sker på raster eller utanför kolloschemat, att deltagaren har svårt att hitta kompisar. Informanterna menar att passivitet i musikaliska kontexter till exempel kan innebära att deltagaren inte bidrar med idéer eller att deltagaren inte är med och spelar.

Hemlängtan

Informanterna är eniga om att det tydligaste tecknet på otrygghet hos deltagarna är när de får hemlängtan eller bestämmer sig för att åka hem. Jessica menar att det för många kan vara en utmaning att vara på kollo då det för vissa kanske är första gången deltagaren är hemifrån en längre tid eller första gången deltagaren befinner sig på en plats utan att känna någon sedan tidigare. Jessica menar att de första dagarna för många kan vara intensiva då det ibland är mycket folk och nya intryck.

Ibland kan det ju ta några dagar innan saker 'sätter sig' och då kan det vara jobbigt att vara kvar i det där obekväma i början. Då kan det hända att någon vill åka hem, men det är ganska sällan det händer. (Jessica)

5.3.3 Utvärdering under kollo

På frågan hur man som ledare kan upptäcka otrygghet hos deltagarna berättar informanterna om hur de försöker vara observanta på gruppens dynamik och hur de enskilda deltagarna verkar må. Åsa berättar även att ett stående inslag i kollo-schemat för ledarna är en avsatt tid för ledargruppen att träffas och samtala för att på så sätt utvärdera hur kollot går. På det sättet kan ledargruppen få syn på om det uppstått problematik och diskutera hur det ska tas vidare. ”Man kan aldrig veta om en person är 100% trygg men vi kollar efter om deltagarna verkar må bra, har kompisar, är med och deltar i processer (Åsa).” Åsa menar att deltagarutvärderingarna efter kollot är värdefulla ur en verksamhetssynpunkt, men att utvärdering under kollots gång är ännu viktigare för att hinna fånga upp om en deltagare visar tecken på otrygghet eller liknande. Detta knyter an till inställningen Popkollo har till tryggare rum, att det är ett arbete som måste ske kontinuerligt för att ha sin verkan. ”Trygghet är inte något som bara 'uppstår' direkt utan något man måste arbeta med under hela kollot (Åsa).”

Jessica berättar att man som ledare kan ha koll på gruppen genom att iaktta deltagarnas kommunikation och på så sätt kunna se till hur samtalsklimatet är, vilken ton deltagarna har mot varandra och hur de pratar med varandra, som ett sätt att utvärdera tryggheten under

kollot. Åsa berättar att om man som ledare ser att en deltagare visar tecken på otrygghet kan ett eller flera enskilda samtal med deltagaren hjälpa till att skapa större trygghet. Hon säger att i ett sådant samtal kan man fråga om det är något särskilt som känns jobbigt och om det är något man kan ändra på. Åsa berättar att utifrån *DIT* utformas innehållet även av deltagarna vilket gör innehållet påverkbart. ”Alla kommer med olika kappsäckar för att känna trygghet och för att känna sig synliggjorda och accepterade, vilket kan vara ett väldigt svårt arbete ibland (Åsa).”

5.3.4 Utvärdering efter kollo

Informanterna berättar att Popkollo gör utvärderingar för både deltagare och ledare att fylla i efter ett kollo för att utveckla materialet och innehållet.

Deltagarutvärderingar

Jessica berättar att Rikskansliet utformar ett onlineformulär som alla deltagare får fylla i sista dagen. Det är samma frågor till alla kollon, bortsett från om det är övernattning- eller dagkollo, då skiljer sig frågorna lite. Frågorna berör olika ämnen som handlar om kollot, bland annat dess innehåll, workshops, lokaler och ledare. Åsa berättar att minst en av standardfrågorna riktar sig till deltagarens upplevelse av trygghet under vistelsen. Jessica berättar att ledargruppen därefter tittar på utvärderingarna lokalt och diskuterar vad de ska ta med sig till nästa år. Därefter går kansliet igenom det och sammanställer en presentation på saker de tycker är värda att lyfta. Kansliet kollar på om det finns några trender i utvärderingarna eller något som sticker ut, men också för att få bekräftelse på vad som funkade bra. Presentationen görs sedan i samband med Popkollos medlemsmöte där alla medlemmar bjuds in. ”Tryggheten är något som konsekvent ligger väldigt högt varje år och det brukar vara mycket fin feedback från deltagarna (Jessica).” När jag frågar Agnes om de gjort förändringar, lokalt eller nationellt, efter utvärderingar, beskriver hon hur de bland annat ändrat i anmälningsskylten för att öka tryggheten.

En förändring som vi gjort konkret är att vi börjat fråga i anmälningsskylten om deltagaren har en diagnos eller har något annat att berätta i stil med 'Är det något som kan bli jobbigt för dig på kollo?' Vi har också börjat med check-ins i början som vi gör med deltagare och föräldrar där vi frågar 'Är det något vi behöver veta för att kunna stötta dig på kollo?' då kan det dyka upp lite vad som helst. Vi har också diskuterat om man ska göra halva incheckningen med föräldrar och andra halvan utan då det kan finnas saker deltagaren vill berätta men som inte känns bekvämt framför en förälder som namn, pronomen etc. (Agnes)

Ledarutvärderingar

Jessica berättar att även ledargruppen har en utvärdering efter kollot som går till rikskansliet. Hon säger att syftet är att kunna vara anonym då det inte alltid känns enkelt att prata helt fritt i ledargruppen. Hon berättar att varje år samlas ledarutbildare och ser över materialet tillsammans utifrån utvärderingarna för att se om något saknas, ska ändras eller utvecklas. För tillfället pågår ett projekt där materialet ska göras om från grunden då ledarutbildningen

togs fram 2012. ”Tiden ändras och behoven ser annorlunda ut. Nu håller vi på med ledarutbildningen för att kunna stärka teambuilding och ledargruppen i sin roll (Jessica).”

5.4 Konklusion av teman utifrån teorin om praxisgemenskap

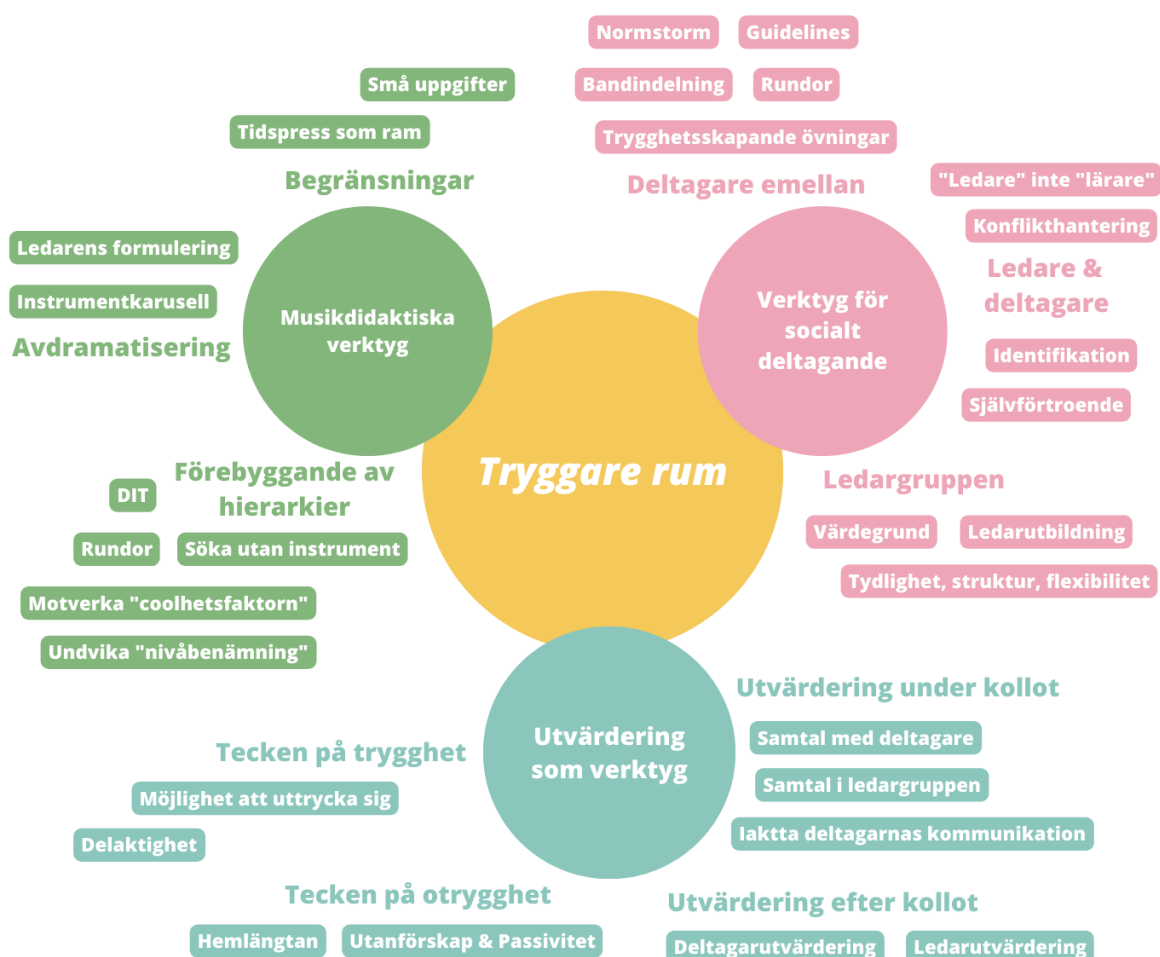

Bild 3. Sammanställning av teman – Tryggare rum för musikskapande.

Av intervjuerna framkom att ledare på Popkollo använder de didaktiska verktyg, förhållningssätt och metoder som bild 3 illustrerar för att skapa och etablera praxisgemenskap. Denna praxisgemenskap grundas på att deltagarna är tjejer och/eller transpersoner, deltagarnas intresse för musik och ett gemensamt mål att göra musikscenen jämställd genom att utveckla tjejers och transpersoners kunskap kring musik. I denna praxisgemenskap ingår också att skapa tryggare rum för att uppnå målet.

Den lärandebana som praxisgemenskap innefattar, där deltagaren rör sig från *perifert deltagande* till *fullt deltagande* (Akre & Ludvigsen, 2000) går i linje med informanternas uppfattning kring vilka tecken deltagare visar på trygghet. Informanterna menade att ett tecken på trygghet är delaktighet, *fullt deltagande*, i det de gör på kollo såsom att spela i

band, prata under *rundor*, ta egna initiativ och gå utanför sin komfortzon. Detta kan översättas i ett vidare perspektiv där deltagaren som blir *fullt deltagande* som *Popkollo-deltagare* ges möjlighet att påbörja sin lärandebana mot *fullt deltagande* i de större praxisgemenskaperna som *låtskrivare* och *musiker*. Denna lärandebana går också i linje med hur informanterna beskriver deltagarnas utveckling under kollo-veckan vad gäller deltagande och i vilken utsträckning de uttrycker sig (se 5.3.1). För att denna lärandebana ska uppstå, där deltagarna rör sig från *perifert deltagande* till *fullt deltagande* som *Popkollo-deltagare*, använder Popkollo metoder som uppmuntrar delaktighet såsom DIT, begränsningar, rundor och instrumentkarusell. Även förhållningssätt som handlar om hur ledare formulerar sig kring uppgifter och hur de försöker motverka en ”coolhetsfaktor” syftar till att bidra till möjlighet för deltagarna att bli en del av gemenskapen.

I enlighet med teorin om hur lärandebanan i praxisgemenskap påverkar den lärandes syn på sig själv och hur omgivningen uppfattar denne, vilket bidrar till en förändring för individens förhållande till gemenskapen (Akre & Ludvigsen, 2000), kan detta appliceras på Popkollos arbete med målet om en jämställd musikscen. Detta skulle kunna översättas i hur deltagarna ser på sig själva i en musikkultur vilket i ett längre led kan påverka deras framtida deltagande i kulturen, och på så sätt öka jämställdheten. Utöver att Popkollo arbetar med metoder som främjar deltagande, medvetandegör de deltagarna kring hur de ser på sig själva och omgivningens uppfattning genom att diskutera normer i workshopen *Normstorm*. Detta flätas samman identitetsskapande inom praxisgemenskap. Deltagarna får möjlighet att utveckla vissa kunskapsrelaterade färdigheter, reflektera kring sitt deltagande, utveckla identitet och på så sätt bli en del av gemenskapen.

Efter att ha iakttagit Popkollos verksamhet ur det teoretiska perspektivet *praxisgemenskap* (Lave & Wenger, 1991) visar det arbete som Popkollo gör att de jobbar hårt och målmedvetet för att skapa denna typ av gemenskap. Detta blir tydligt i den ledarutbildning de tagit fram, Popkollo Handbok (Riksorganisationen Popkollo, 2018), det gemensamma upplägget för föreningar och arrangörer och inte minst *DIT*. Gemenskapen Popkollo arbetar med syftar dels till hur kollo-deltagarna blir invigda i den, men också hur ledargruppen och organisationen arbetar för att etablera och utveckla den. Detta synliggörs i frågorna som handlar om rekrytering av ledare, där samtliga informanter var överens om att det viktigaste egenskapen hos ledare är att de delar Popkollos värdegrund, mål och metoder, vilket återigen hänvisar till en praxisgemenskap med medvetet mål. Även utvärdering används som verktyg för att utveckla utformandet av praxisgemenskapen för att fylla dess syfte.

6. Diskussion

Detta kapitel innehåller resultatdiskussion, musikpedagogiska implikationer, metoddiskussion och förslag på vidare forskning. Kapitlet innehåller diskussion kring hur studien kan användas av enskilda musikpedagoger, verksamheter och andra praxisgemenskaper, reflektion kring alternativa metoder för studien, hur metoderna kommit att påverka resultatet samt hur studiens resultat kan beforskas inom andra verksamheter.

6.1 Resultatdiskussion

Studiens syfte var att synliggöra didaktiska verktyg för musikpedagoger att använda sig av för att skapa tryggare lärandesituationer för sina elever, vilket besvarades då flertalet didaktiska verktyg för musikpedagoger möjliga att användas synliggjordes. Syftet att även bidra med olika perspektiv på hur trygghet kan tolkas och förstås besvarades genom informanternas egna resonemang kring trygghet, samt hur Riksorganisationen Popkollo (2018) tolkar begreppet. Studien tog avstamp i frågeställningarna ”Hur arbetar Popkollo för att skapa tryggare rum?” och ”Vilka didaktiska verktyg kan pedagoger applicera i lärandesituationer för tryggare rum?” vilka besvarades.

Resultatet som genererades var bredare än vad jag hade förväntat mig av studien. Utöver de didaktiska redskapen som kan användas i lärandesituationer i musik för tryggare rum, framkom även redskap att använda utöver den egentliga lärandesituationen. Även hur utvärdering kan användas som verktyg för att skapa tryggare rum synliggjordes. Resultatet indikerar att tryggare rum inte endast skapas i och kan isoleras till den enskilda lärandesituationen utan även bör arbetas med utanför, både med deltagare, ledare och ur verksamhetsperspektiv. Däremot finns det konkreta möjliga verktyg att ta till som musikpedagog för att främja trygghet under själva lektionstillfället, vilket var syftet med det valda ämnet för studien.

Teorin om praxisgemenskap kunde appliceras på hur Popkollo arbetar mot sin målgrupp och kan användas vid beskrivningen av verksamhetens syfte och funktion. Studiens resultat visade på ett samband mellan *trygghet* och *deltagande*. Resultatet visade att det finns metoder som kan påverka i vilken utsträckning deltagaren rör sig från *perifert deltagande* till *fullt deltagande* i *praxisgemenskapen* (Akre & Ludvigsen, 2000). I vilken utsträckning deltagaren faktiskt deltar i gemenskapen är i enlighet med Popkollos (Riksorganisationen Popkollo, 2018) uppfattning av deltagande som tecken på trygghet. Därför kan den lärandebana som Akre och Ludvigsen (2000) beskriver inom praxisgemenskap vara väsentlig att ta i beaktande vid utformandet av undervisning med trygghet som utgångspunkt eller mål.

Eftersom denna studie inte undersökte deltagares/elevens upplevelse av trygghet är det inte möjligt att dra generella slutsatser kring vikten av trygghetsskapande i lärandesituationer. Däremot visar resultatet att didaktiska verktyg kan utformas utifrån idén om att det går att konkretisera vad som främjar trygghet. Dessa resultat i kombination med Maslows teori om behovshierarkin, de teorier om trygghet och lärande som lyfts fram i styrdokument (se

exempelvis Skolverket, 2022) samt Schwartz (2013) resultat kring trygghetens betydelse för elever pekar på att det finns ett värde i att betrakta trygghet som ett eget verktyg för lärande. Även Ehrlins (2020) uttalande om trygghet stöttar också den teori Popkollo utgår från, att trygghet är en förutsättning för att skapa kreativ verksamhet. Under 20 år har Popkollo arbetat med trygghet som utgångspunkt för lärande och skapande, därför skulle man kunna anta att de ser ett tydligt samband mellan deltagarnas progression och upplevelsen av trygghet och vad som påverkar detta, vilket gör resultatet än mer väsentligt för musikpedagogiska verksamheter. Då dessa metoder är framtagna för lärande inom musik, är genreoberoende och riktar sig till både vuxna och barn, kan jag tänka mig att de både är relevanta och lättapplicerade på andra musikverksamheter. Popkollos målgrupp består av många nybörjare men i och med att metodernas upplägg är så pass öppna och anpassningsbara skulle dessa också kunna användas i högre utbildning. Flera av de metoder Popkollo använder går i linje med Schwartz (2013) resultat kring uppfattningen av att trygghet främjas av tydliga avgränsningar. Detta visar på ett generellt förhållningssätt inom pedagogik som jag tänker är ett lättillgängligt grepp i alla typer av pedagogiska praktiker. Ett tema i resultatet från denna undersökning handlade om deltagarnas möjlighet att kunna identifiera sig med ledarna och att det därför är av vikt att det finns olika typer av ledare på Popkollo. Sett till Hwang och Nilssons (2011) resonemang kring hur identitetsskapande spelar in under ungdomsåren, hur vissa ungdomar har svårt att identifiera sig i snäva könsnormer och den binära könsuppdelningen, kan detta kopplas till att ett normkritiskt arbete även kan vara högst väsentligt att ta i beaktande vid utformandet av didaktik för ungdomsverksamhet.

Informanterna beskriver ledarrollen som *ledare*, inte *lärare*, där ledaren ska vara en stöttnings och en coach för deltagarna snarare än någon som talar om hur saker ska gå till, vad som är rätt och vad som är fel. Jag tolkar informanternas beskrivning av den senare typen av ledarroll som hierarkiskt överlägsen, likt hur Kempe och West (2010) beskriver rollen som *mästare*, och att de ställer sig kritiska till detta snarare än till att *lära ut musik*. I och med att Popkollo är ett forum för tjejer och transpersoner att introduceras till och utvecklas i musikaliska sammanhang, tolkar jag att *lära ut musik* som högst centralt inom Popkollo. I momentet *instrumentkarusellen* blir detta tydligt: målet är att deltagarna ska lära sig hur man kan spela på olika instrument. Fokus riktas däremot inte mot spelteknisk progression i huvudsak, utan mot att deltagarna själva ska få skapa och uttrycka sin egen musik. Det skulle kunna ställas emot den mästare/lärling-pedagogik Kempe och West (2010) beskriver, där fokus ligger mer på elevens speltekniska färdigheter och mindre på elevens uttryck, tolkning och upplevelse av musiken. Den snäva bilden av att vara ”lärare” eller ”lärmässig” kan jag tänka mig delvis präglas av detta och att Popkollo aktivt vill reducera risken för den typen av undervisning på kollo. Detta konkretiseras, och på visst sätt förenklas, i verktyget att använda begreppet *ledare* istället för *lärare*. Av egen erfarenhet av pedagogiska studier och pedagogisk verksamhet är mycket av det som informanterna uppger exempel på sådant som lärare gör. Det exempel Agnes ger om att lära ut ”ett coolt fill” till en deltagare genom att googla hur man gör, är en metodik jag tänker mig att flera musiklärare använder sig av, vilket stämmer överens med min tolkning av att Popkollo inte ställer sig kritiska till att lära ut musik. Trots att Popkollo, sett ur en vinkel, använder musiken som medel för att uppnå

jämställdhet, anar jag att många av deltagarna söker sig till Popkollo med att ”lära sig spela musik” som det huvudsakliga målet. Jag tolkar inte detta som en motsättning utan som en gemensam målsättning beskrivet på olika sätt. Deltagaren vill lära sig mer om musik, få möjlighet att i tryggare rum bli mer deltagande i praxisgemenskapen *musiker*, vilket bidrar till Popkollos mål om en mer jämställd musikscen.

På Popkollo finns inget ”rätt sätt” att vara ledare, enligt informanterna och Popkollo Handbok (Riksorganisationen Popkollo, 2018). Samtidigt får diskussionen kring att vara *ledare* inte *lärare*, självförtroende hos ledare, motverkandet av coolhetsfaktorn samt hur ledare kan vara medlare i konflikter, mig att undra om påståendet stämmer? Finns det en problematik i att uttrycka önskvärda egenskaper hos en person som jobbar på Popkollo och i så fall – varför?

Frågor jag ställer mig i diskussionen kring ledarrollen är; vad är syftet med att lära ut musiken? Hur kan ledare i en musikdidaktisk kontext förhålla sig till musik och musikalsikt lärande som mål respektive medel? Vart ligger fokus; på process eller resultat? Hur går detta i linje med att skapa tryggare rum? Hur dessa frågor besvaras tolkar jag som avgörande i diskussionen kring rollen som ledare på Popkollo, oavsett vad man väljer att kalla den.

Precis som Popkollo (2022) själva uttrycker finns det antagligen fortfarande områden där maktstrukturer tar sig uttryck och måste arbetas med. Trots att Popkollo tagit fram dessa metoder för att jobba för jämställdhet tänker jag att det fortfarande finns mycket inom trygghet som inte går att konkretisera och därför, kanske omedvetet, undgås. Jag kan till exempel tänka mig att det finns subtila uttryck som spelar in i etablerandet av trygghet, såsom kroppsspråk, tonfall, ordval och inställning vilket kan vara svårt att formulera regler och metoder kring. Detta går in i praxisgemenskapens inverkan på gruppen som etablerar vissa förhållningssätt med dess utpräglade kultur, utan att det formuleras (Akre & Ludvigsen, 2002). Att analysera och utvärdera dessa subtila uttryck är en komplex uppgift för både Popkollo och pedagoger i andra verksamheter. Här ser jag ett stort värde i begreppet *tryggare*, inte *trygga*, som Popkollo tagit fram med tron om att det krävs ett ständigt arbete för att skapa tryggare rum.

Popkollo arbetar mot målgruppen tjejer och transpersoner utifrån ett normkritiskt perspektiv som främst fokuserar på normer kring musicerande och kön. Detta fyller en funktion för tjejer och transpersoners möjlighet att utvecklas musikaliskt och introduceras till musikaliska sammanhang vilket Popkollo (2022) hoppas i längre led bidrar till en mer jämställd musikscen. Verksamheten tror jag dock skulle ha ett värde för alla kön att ta del och lära sig av, då tidigare forskning visar på att känslan av trygghet är ett grundläggande behov för människan generellt (Maltén, 1992). Däremot tror jag att det finns en stor poäng i att tillåta verksamheter att endast ha ett syfte att behandla ett problematiskt område. Den insats som Popkollo gör för sin målgrupp skulle i så fall kunna ses som tillräcklig och som en idé-inspiration för andra verksamheter att utveckla.

6.2 Musikpedagogiska implikationer

För att knyta an till inledningen där jag beskrev hur jag upplevt en avsaknad av både diskussion gällande trygghet i lärandesituationer, samt konkreta verktyg för främjande av trygghet, ser jag de verktyg som genererats som en stor tillgång och av relevans för både mig själv, andra musikpedagoger, verksamheter och praxisgemenskaper.

De teman som identifierats i kategorierna *musikdidaktiska verktyg*, *verktyg för social delaktighet* och *utvärdering som verktyg* (bild 3) består av flera övergripande applicerbara verktyg för musikpedagogisk verksamhet med undantag för ett par stycken verktyg som kan tolkas som mer Popkollo-specifika såsom *normstorm* och *instrumentkarusell*. Dessa verktyg är framtagna utifrån de resurser Popkollo har vad gäller både lokaler och avsatt tid för genomförande, men också resurser vad gäller kunskap hos ledare för att verktygen ska vara möjliga att använda. Däremot ser jag en möjlighet där dessa mer specifika verktyg kan översättas på andra sätt till andra pedagogiska sammanhang. Ett exempel på hur *normstorm* skulle kunna översättas till annan musikverksamhet skulle kunna vara att diskutera vad som anses normativt inom olika genrer och vad det kan bero på. *Instrumentkarusellen* kan direktöversättas om resurser finns, däremot skulle ett mindre format av detta kunna vara att pedagogen presenterar olika instrument, hur de spelas och vilken funktion de fyller, antingen muntligt eller med några av instrumenten till hands. Istället för att ha pågående workshops i olika rum skulle en mindre *instrumentkarusell* kunna ske i en ensemble där deltagarna får rotera mellan instrumenten.

Dessa metoder har genererats utifrån Popkollos verksamhetsutveckling som i stora drag påminner om aktionsforskningsprocesser (se exempelvis Rönnerman, 2022) där Popkollo som organisation ständigt utvärderar sitt innehåll utifrån målet om tryggare rum och utifrån det utvecklar sina metoder och arbetssätt. Denna typ av verksamhetsutveckling skulle kunna appliceras på andra musikverksamheter, både de som skapas på frivillig basis och utgår från frivilligt deltagande likt Popkollo, och verksamheter med kursplaner såsom grundskolor, gymnasier och högre utbildning. Genom den typen av verksamhetsutveckling har Popkollo konkretiserat sina idéer om hur tryggare rum skapas, vilket har genererat ett material möjligt att användas av musikpedagoger och andra musikverksamheter.

Som ovan nämnt riktar sig vissa verktyg främst till kolloverksamheten, bland annat hur ledare är just *ledare* och inte *lärare*. Detta går naturligtvis inte att helt och hållet applicera på en kontext där rollerna uttalat är *lärare* och *elever* och heller inte i lärandesituationer med fokus att uppnå särskilda kunskapskrav. Däremot tror jag att man som pedagog inom olika frivilliga verksamheter, och även inom utbildningar, ändå kan ta med sig resonemangen kring ledarrollen och begrunda hur man ser på sin funktion som ledare/lärare och vad det är man faktiskt vill åstadkomma i sin undervisning.

6.3 Metoddiskussion

En begränsning som påverkade val av metod är att Popkollos verksamhet är som mest aktiv under sommaren och denna studie görs under vinterhalvåret. Detta ledde till att flertalet möjliga metoder uteslöts.

Som tidigare nämnt i metodavsnittet hade en alternativ metod kunnat vara en observation av lärandesituationer på Popkollo för att få syn på verktyg som används av ledarna, både medvetet och omedvetet. Detta hade kunnat generera ett annat resultat i form av andra verktyg och förhållningssätt. Dock hade det eventuellt också påverkat i vilken utsträckning jag hade fått tillgång till didaktiska verktyg, då en observation inte hade varit möjlig för mig att utföra under en hel kollo-vecka. Detta hade kunnat leda till att jag hade gått miste om verktyg jag nu fick fram. De verktyg som berörde hur Popkollo identifierar trygghet och otrygghet hos deltagarna hade antagligen inte kommit fram utan de kvalitativa intervjuerna.

I och med mitt strategiska urval av informanter fick jag, som önskat, en relativt nyanserad bild av verksamheten. Perspektiv på hur Popkollo skapar, etablerar och utvecklar praxisgemenskap i kombination med resonemang kring informanternas egna erfarenheter och upplevelser av metoder gav en överblick på verksamhetens arbetssätt. Däremot hade ett urval av informanter endast verksamma som ledare inom Popkollo också varit en intressant studie, då detta skulle kunna spegla hur mycket av den metodik Popkollo förespråkar som faktiskt används av ledare i praktiken.

Popkollo Handbok (Riksorganisationen Popkollo, 2018) bidrog med gedigen information kring Popkollos verksamhet i stort. Därav kunde jag utesluta en hel del frågor som jag redan innan intervjuerna fick besvarade och istället fokusera på informanternas personliga upplevelser, erfarenheter och iakttagelser. Av samtliga intervjuer fick jag den empiri jag ämnade att få, nämligen djupare insyn i Popkollos arbetssätt i praktiken. Utformningen av de semistrukturerade intervjuerna (Patel & Davidson, 2019) samt utformningen av frågorna gjorde att informanterna på ett fritt sätt berättade om sina erfarenheter. Utifrån följdfrågor kring vissa av informanternas resonemang kunde jag få mer specifika svar om jag önskade. Omfattningen av empirin jag inhämtade av intervjuerna räckte för studiens syfte och det enda jag behövde komplettera med från informanterna i efterhand var vissa arbetsdokument.

Den tematiska analysmetod (Braun & Clarke, 2006) jag använde fungerade väl för studiens syfte tillsammans med teorin om praxisgemenskap utifrån frågeställningen ”Vilka verktyg har använts för att få deltagaren att röra sig från *perifert deltagande* till *fullt deltagande*?”. Utifrån frågeställningen uppstod en betydelsefull bro mellan vad informanterna upplevde som tecken på trygghet hos deltagarna och de metoder Popkollo använder för att främja trygghet, vilket var till stor fördel i analyserandet av intervjuerna. Som nämnt i 5.4 visar det arbete som Popkollo gör att verksamheten jobbar målmedvetet för att skapa en praxisgemenskap. Jag upplever därför att Popkollos verksamhet stundvis, särskilt i början av denna studie, har varit komplex att analysera utifrån lärandeteorin om praxisgemenskap då så pass mycket i verksamheten flätas in i begreppet och kommer till uttryck i så många olika former. Teorin

om praxisgemenskapen genomsyrar hela studien och även resultatet vilket resulterade i det avslutande kapitlet som innefattade en konklusion av dessa teman utifrån teorin för tydlighetens skull. Jag upplever dock att teorin om praxisgemenskap gett ett ytterligare perspektiv på- och begrepp för sådant som jag upplever inom pedagogik annars kan komma att bli svårdefinierat och vagt, såsom trygghet och deltagande.

För studiens trovärdighet bad jag om informanternas tillåtelse att använda deras riktiga namn i studien, vilket de gav. Detta för att bland annat kunna peka på det strategiska urvalet vad gäller informanternas erfarenheter inom Popkollo verksamhet och därmed framhålla deras gedigna inblick i Popkollo praxisgemenskap. Däremot förstod jag att detta även kunde komma att påverka resultatet då informanterna med största sannolikhet inte skulle säga något ofördelaktigt om verksamheten. Syftet med studien var dock inte att genomföra en kritisk granskning av verktygen, utan att lyfta ett perspektiv på hur trygghet kan tolkas och vilka didaktiska verktyg som kan främja det.

Ett perspektiv denna studie inte lyft är deltagarperspektivet. Detta hade jag velat inkludera i min studie, om de praktiska möjligheterna hade funnits. På samma sätt som att verksamhetens ”lågsång” begränsade mig vid insamling av empirin, begränsades även urval av informanter. Intervjuer med deltagare kring hur de upplever trygghet på kollo som komplement till intervjuerna av verksamma personer inom Popkollo tror jag eventuellt hade kunnat stärka resultaten. Däremot tror jag inte att denna studie hade kunnat baseras på endast intervjuer med deltagare, dels utifrån att deltagare på Popkollo deltar med olika syften och agendor, och för att verksamhetens författade metoder ändå skulle behöva tas i beaktning. I planeringen av genomförandet hade jag först en tanke om att på något sätt ta del utav deltagarutvärderingarna. Detta blev dock något som fick bortprioriteras då tiden inte skulle räcka till för djupare analys av dessa.

En faktor värd att ta i beaktande är hur min egen relation till, och mina egna erfarenheter av Popkollo påverkat studien. Jag har både tidigare varit deltagare i Popkollo producentprogram *Vem kan bli Producent*, vilket för mig var en mycket positiv upplevelse och en förutsättning för mitt fortsatta musikskapande, och även tagit del av Popkollo ledarutbildning. Min egen relation till Popkollo är givetvis svår att frångå vilket på olika sätt har påverkat processen. Stundtals har det varit svårt i intervjuer, analys och resultatdiskussion att ha en kritisk blick på verksamhetens metoder och arbetssätt, samt vad verksamheten eventuellt missar. Min bild av Popkollo är dock något jag i möjligaste mån har försökt utmana i form av att våga ställa utmanande frågor till informanterna, som till exempel frågor kring otrygghet på Popkollo. Jag bad även informanterna att noggrant redogöra för sådant som jag redan tidigare hade kunskap och inblick i, till exempel hur *guidelines* kan användas. Jag har varit oerhört noggrann med att inte råka blanda in mina egna erfarenheter i studien och därför endast utgått från referenser i form resultatet av intervjuerna, Popkollo Handbok (Riksorganisationen Popkollo, 2018) och Popkollo hemsida (Popkollo, 2022). Detta var något jag var tvungen att ha en särskild medvetenhet kring i framförallt analysen av empirin. De teman som synliggjordes är endast baserade på det informanterna uppgav i kombination med vad jag kunnat inhämta från Popkollo Handbok (Riksorganisationen Popkollo, 2018).

Om jag hade inkluderat mina egna erfarenheter av Popkollos metodik och arbetssätt som en del av metoden är det möjligt att fler verktyg hade uppdragats.

Trots de svårigheter och begränsningar som kommer med det faktum att jag sedan tidigare har erfarenheter om hur Popkollos arbetar, finns det troligtvis också fördelar med mina förkunskaper inom ämnet. Förberedelser inför en kvalitativ intervju kan ske genom att börja med pilotintervjuer, studiebesök eller deltagande observation för att orientera sig i ämnet som ska beforskas och successivt utveckla underlag för den egentliga intervjustudien (Patel & Davidson, 2019). På grund av min förkunskap var detta något jag inte behövde ägna energi åt utan kunde istället börja direkt med de kvalitativa intervjuerna. Då jag redan innan detta arbete hade en stor kunskap och inblick i verksamheten fick studien också en tydlig riktning, i utformandet av frågeställningar, syfte, insamlingsmetod samt genomförande från start. I och med att jag visste om att Popkollo använder sig av uttänkta metoder för att skapa tryggare rum, var det ett strategiskt val att göra en fallstudie i deras metodik. Risken att studien inte skulle uppnå sitt syfte eller besvara de frågeställningarna jag formulerade ansåg jag som väldigt liten.

6.4 Vidare forskning

Denna studie syftar till hur Popkollo arbetar med tryggare rum. Vidare skulle skapandet av tryggare rum kunna beforskas inom andra musikverksamheter såsom kulturskolan, fritidsgårdar, grundskola, gymnasium, folkhögskola, högskola etc. Detta skulle kunna innefatta hur verksamheten arbetar med, tolkar och värderar trygghet, antingen ur läraren/ledaren/pedagogens perspektiv eller deltagaren/elevens. De verktyg denna studie synliggjort skulle även kunna användas i en aktionsforskning där forskaren/musikpedagogen använder dessa i sin undervisning. Som nämnt i 6.3 var syftet med denna studie inte att genomföra en kritisk granskning av verktygen. Däremot skulle en fortsatt forskning på det resultat som genererats kunna vara en kritisk granskning av dessa verktyg genom att exempelvis vända sig till deltagarperspektivet eller ytterligare Popkollo-ledare.

Vidare forskning kring Popkollos praxisgemenskap i kombination med andra deltagarbanor i praxisgemenskaper skulle kunna undersöka hur tidigare deltagare på Popkollos vidare *lärandebana* ser ut. Till exempel forskning kring Popkollo-deltagare som senare utvecklat ett *fullt deltagande* i praxisgemenskapen *musiker* genom att få ett skivkontrakt, turnéra, bli yrkesverksamma inom musik på något sätt och hur de gått tillväga. Vilka viktiga ställen har personen passerat för att komma dit den är? Hur kan man som musikpedagog ge deltagarna möjlighet att genomgå dessa passager? Hur kan man underlätta för deltagaren att passera sådant som är svårt? På vilket sätt påverkade Popkollos praxisgemenskap den fortsatta lärandebanan?

En annan fråga som uppkommit under studiens gång, och som skulle kunna undersökas närmare, är hur pedagoger kan inkorporera Vygotskijs (1995) tankar om lek som redskap i musikundervisning.

7. Referenser

Akre, V. & Ludvigsen, S. (2000). Att lära praktisk medicin. I X. Nielsen & Steinar (Red.), *Mästarlära, Lärande som social praxis* (upplaga 1:13, s. 124-137). Lund: Studentlitteratur.

Björkman, L. & Bromseth, J. (red.) (2019). *Normkritisk pedagogik*. Perspektiv, utmaningar och möjligheter. Studentlitteratur AB.

Braun, V. & Clarke, V. (2006). *Qualitative Research in Psychology*. Routledge.

Ehrlin, A. (red.). (2020). *Estetiska uttrycksformer i teori och praktik*. (Första upplagan). Liber.

Hanken, I. M. & Johansen, G. (2013). *Musikkundervisningens didaktikk*. (Andra utgåvan). Oslo: Cappelen Damm akademisk.

Hwang, P. & Nilsson, B. (2019). *Utvecklingspsykologi*. Natur Kultur akademisk

Kempe, A. & West, T. (2010). *Design för lärande i musik*. Norstedts.

Lave, J. & Wenger, E. (1991). *Situated learning, Legitimate peripheral participation*. Cambridge University press.

Maltén, A. (1992). *Grupputveckling*. Lund: Studentlitteratur.

Maltén, A. (1998). *Kommunikation & konflikthantering*. Lund: Studentlitteratur.

Nationalencyklopedin. (2023). *Normkritiskt perspektiv*.

Nielsen, K. & Kvale, S. (2000). Mästarlära som lärandeform idag. I X. Nielsen & Steinar (Red.), *Mästarlära, Lärande som social praxis* (upplaga 1:13, s. 27-45). Lund: Studentlitteratur.

Patel, R. & Davidson, B. (2011). *Forskningsmetodikens grunder: Att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. Fjärde upplagan. Studentlitteratur.

Patel, R. & Davidson, B. (2019). *Forskningsmetodikens grunder: Att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. Femte upplagan. Studentlitteratur.

Persson, R. (1993). *The subjectivity of musical performance - an exploratory music-psychological real world enquiry into the determinants and education of musical reality*. Diss. University of Huddersfield, School of Human and Health sciences.

Popkollo. (uå). *Opublicerat arbetsdokument - Normstorm.*

Popkollo. (15 december, 2022). <https://www.popkollo.se/>

RFSL ungdom. (2022). *BRYT! ett metodmaterial om normer i allmänhet och heteronormen i synnerhet.* Tredje upplagan.

Riksorganisationen Popkollo. (2018). *Popkollo Handbok.* Riksorganisationen Popkollo.

Rönnerman, K. (2022). *Aktionsforskning - Vad? Hur? Varför?.* Studentlitteratur AB.

Schwartz, A. (2013). *Pedagogik, plats och prestationer.* Göteborgs universitet.

Skolverket. (2022). *Skapa trygghet för lärande - Om skolans arbete mot mobbning, trakasserier och kränkande behandling.*

Socialstyrelsen. (2023). *Dialog trygghet.*

Svenska Akademiens ordlista. (2023). *Kollo.*

Vetenskapsrådet. (2017). *God forskningssed.*

Vygotskij, L. (1995). *Fantasi och kreativitet.* Daidalos.

Wikipedia. (6 januari, 2023). *Barnkoloni.*

Wiktionary. (10 januari, 2023). *Trygghet.*

8. Bilagor

Bilaga 1

Popkollas tidslinje - Scannat från Popkollo Handbok, sida 12+13 (Riksorganisationen Popkollo, 2018)

2011

Popkollo får ny finansiering i form av statsbidrag från MUCF.

8 mars arrangerar Popkollo en fundraisefest med livekaraoke på Debaser Strand i Stockholm.

2015

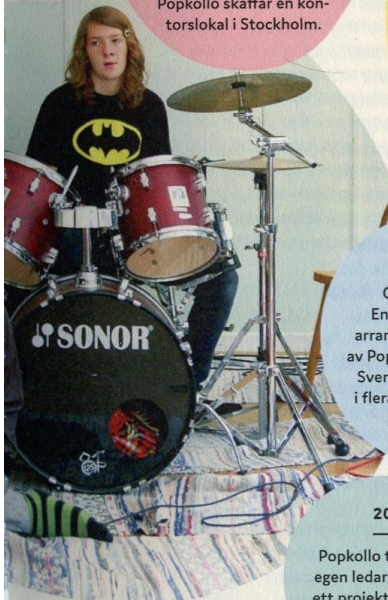
Riksorganisationen Popkollo startar upp producentprojektet Vem Kan Bli Producent.

2010

Popkollo har fler än 1000 medlemmar i åldern 6–25 år och uppfyller därmed kriterierna för att få statsbidrag från MUCF.

Riksorganisationen Popkollo skaffar en kon-torslokal i Stockholm.

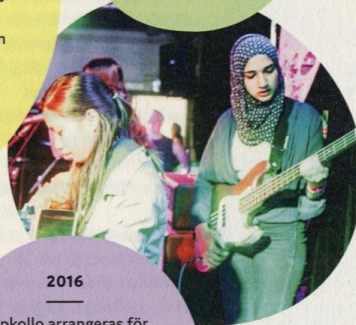
2014

Popkollo arrangeras för första gången i Örebro (av föreningen Rockjuntan), i Norrbotten (av nybildade föreningen Popkollo Luleå – idag Popkollo Norrbotten), i Arvika (av nybildade föreningen Popkollo Arvika), i Norra Storstockholm (av nybildade föreningen Popkollo Norra Storstockholm) och i Falun (av Bergstenska Kulturföreningen – senare bildades Popkollo Falun).

Nya inriktningen Jazz arrangeras för första gången i Svalöv av föreningen Imprå (senare bildades Popkollo Imprå).

2017

Ett kollo med inriktningen Folkmusik arrangeras för första gången i Mölndal av den nybildade föreningen Folkkollo.

2012–2013

Genom projektet En smak av Popkollo arrangeras miniversioner av Popkollo på nya platser i Sverige, vilket resulterar i flera nya popkolloarrangörer året efter.

2016

Popkollo arrangeras för första gången i Sundsvall av den nybildade föreningen Popkollo Sundsvall.

Projektet Musik Som Mötesplats, med repverksamhet för nyanlända, startas av Popkollo Stockholm.

2012

Popkollo tar fram en egen ledarutbildning i ett projekt finansierat av Postkodlotteriets Kulturstiftelse.

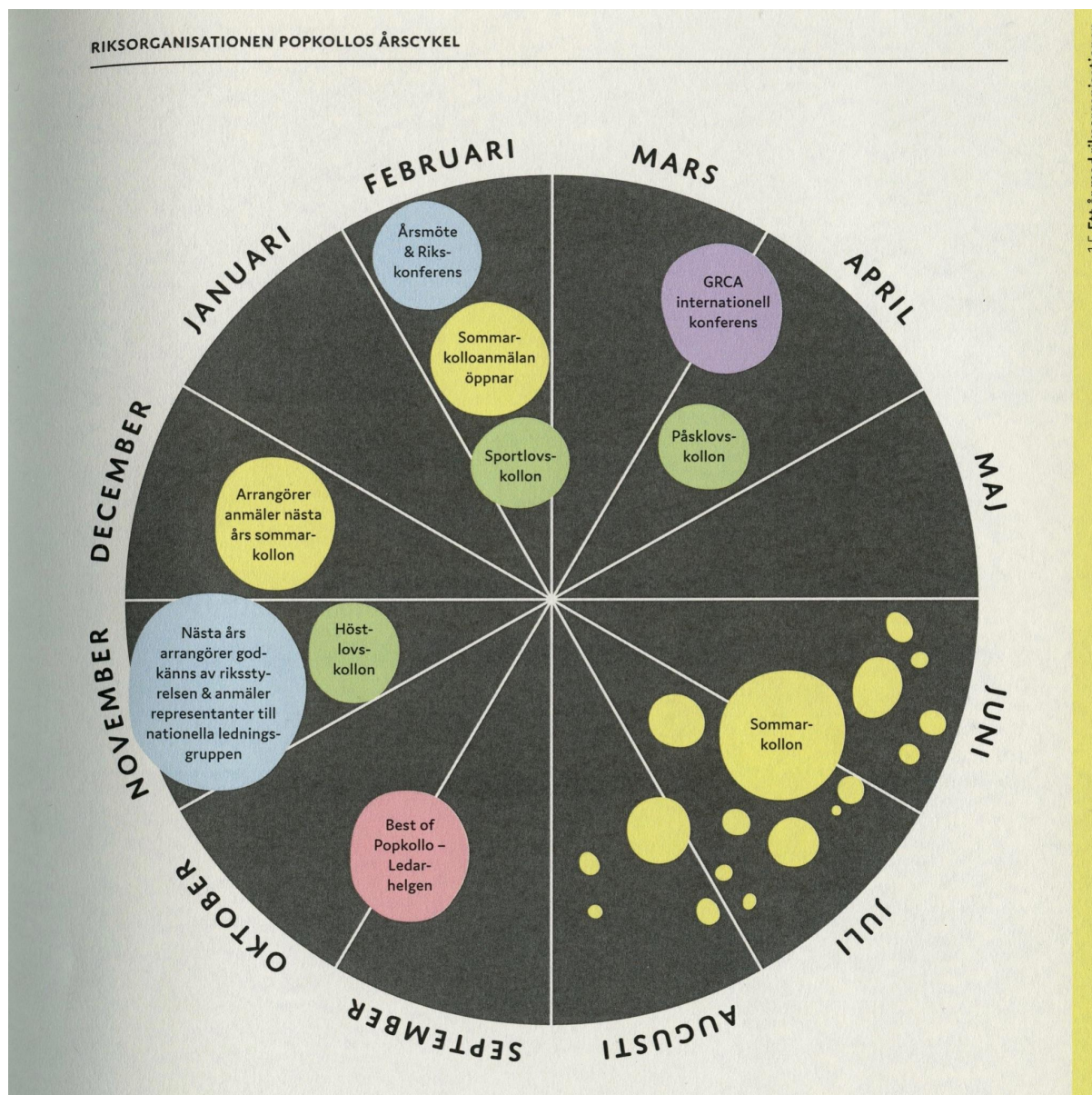
2018

Popkollo fyller 15-år och firar med en musik- och workshopfestival i Stockholm.

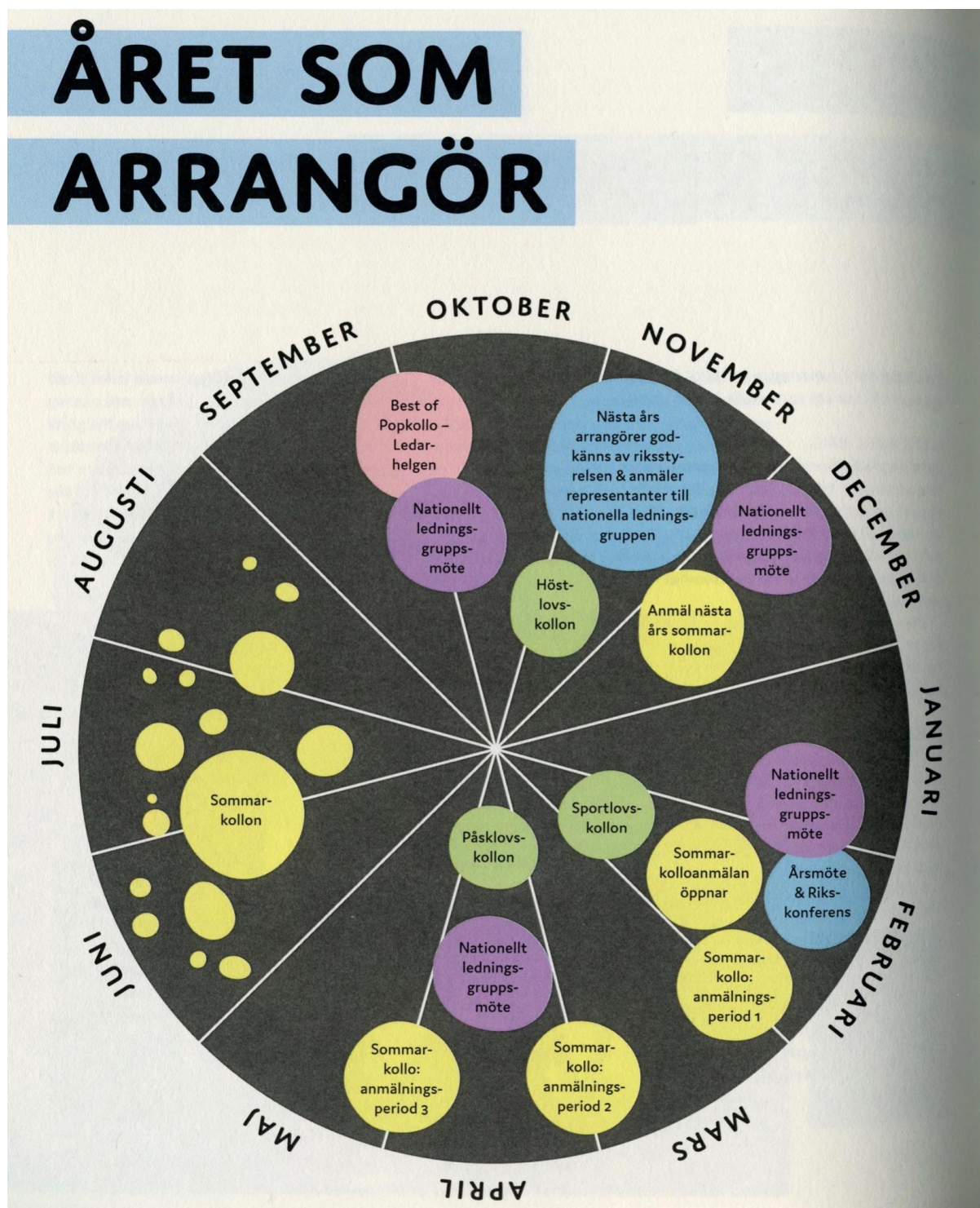

2010 2011 2012 2013 2014 2015 2016 2017 2018

Riksorganisationens årshjul - Scannat från Popkollo Handbok sida 23 (Riksorganisationen Popkollo, 2018)

Arrangörens årshjul - Scannat från Popkollo Handbok sida 54 (Riksorganisationen Popkollo, 2018)

Intervjufrågor till informanter

Frågor till samtliga informanter:

Hur gammal är du?

Beskriv din roll inom Popkollo

Hur såg ditt liv ut innan popkollo, har du några tidigare utbildningar eller erfarenhet av arbete med unga?

På vilket sätt kan "rundor" bidra till ökad trygghet?

På vilket sätt kan "guidelines" bidra till ökad trygghet?

Intervjufrågor Agnes:

Många av deltagarna på Popkollo är nybörjare, hur gör du som ledare för att dom ska våga testa nya saker?

- Om du som ledare märker att en deltagare inte vågar ta plats, hur går du tillväga? Har du något "knep"?

Vad är viktigt att tänka på när man håller en låtskrivarworkshop för att hjälpa deltagarna komma igång?

På ett vanligt Popkollo så skriver deltagarna låtar i grupp. På vilket sätt kan du som ledare hjälpa till i den processen?

Har du något särskilt minne av en deltagare som "blommat upp" under ett kollo? Hur gick det till?

När det dykt upp konflikter på kollo, hur har du som ledare agerat?

När du märker att en deltagare hamnar utanför eller inte deltar, hur gör du då?

Du har suttit i olika styrelser, hur tänker ni vid rekryterandet av ledare? Finns det någon särskild egenskap ni söker?

Hur följer föreningen upp deltagarutvärderingarna efter ett kollo?
-Har ni gjort några konkreta förändringar?

Intervjufrågor Jessica:

Hur utvärderar ni om deltagarna känt sig trygga?

Hur följer ni upp deltagarutvärderingarna?

Är ledarutbildningen något som ständigt är under utveckling? Isåfall, hur utvärderas den?

Ni använder firo-modellen som stöd i ledarutbildningen. På vilket sätt praktiseras det på kollona?

I handboken står det att ledarna ska vara olika och att det inte finns ett "rätt sätt" att vara på som ledare. På vilket sätt är det viktigt att ledarna är olika? Finns det ändå några särskilda egenskaper ni söker hos ledare ni rekryterar?

Vilka förutsättningar är viktiga i ledargruppen och planeringen för att det ska kännas tryggare för deltagarna?

Många av deltagarna på Popkollo är nybörjare, hur gör du/ni som ledare för att dom ska våga testa nya saker?

Ett Popkollo-schema är ett numera etablerat koncept som föreningarna använder sig av. Vad är det med det som du tror gör att det i regel blir lyckat?

Hur har det visat sig när en deltagare inte känt sig trygg? Hur har ni gått vidare med det?

Det finns ett moment kring Konfliktantering i ledarutbildningen. Vad använder ni för metoder när konflikter dyker upp?

Vad upplever du som det viktigaste att göra som ledare för att deltagarna ska känna sig trygga?

Intervjufrågor Asa:

Hur har ni tagit fram arbetsmaterialet till Popkollo?

- Har ni använt er av någon teori eller särskild litteratur?

Ni jobbar mycket med utgångspunkt att trygghet är en viktig del för en jämställd musikscen, hur definierar ni trygghet?

Hur utvärderar ni om deltagarna känt sig trygga?

Hur har ni utformat ledarutbildningen?

-Ni använder firo-modellen som stöd i ledarutbildningen. På vilket sätt praktiseras det på kollona?

I handboken står det att ledarna ska vara olika och att det inte finns ett "rätt sätt" att vara på som ledare. På vilket sätt är det viktigt att ledarna är olika? Finns det ändå några särskilda egenskaper ni söker hos ledare ni rekryterar?

Vilka förutsättningar är viktiga i ledargruppen och planeringen för att det ska kännas tryggare för deltagarna?

I andra sammanhang där man lär sig spela får man börja spela musik som redan finns. Hur kommer det sig att deltagarna inte börjar spela covers utan direkt skriver sin egna musik?

Många av deltagarna på Popkollo är nybörjare, hur gör du/ni som ledare för att dom ska våga testa nya saker?

Hur har det visat sig när en deltagare inte känt sig trygg? Hur har ni gått vidare med det?

Popkollos medlingsstrategi - Scannat från Popkollo Handbok sida 103 (Riksorganisationen Popkollo, 2018)

Medla i konflikt: Fem steg

Under medlingsprocessen kan det underlätta om parterna pratar till medlaren istället för till varandra. Innan ni sätter igång kan ett första steg vara att erkänna att det finns en konflikt.

- Steg 1: Börja med att bestämma vissa regler som gäller – till exempel att alla anstränger sig för att hitta en lösning, att vi pratar utan skällsord, att vi inte får avbryta varandra, gå iväg, himla med ögonen och dylikt.
- Steg 2: Vad hände? Vad är problemet? Låt parterna prata en och en. Återupprepa vad du hört parterna säga, använd ett neutralt språk, försök sammanfatta. Försök här att skilja på känslor och värderingar från fakta.
- Steg 3: Vad känner du? Uppmana de inblandade att svara utifrån JAG. På det viset fokuseras det egna beteendet och de egna känslorna istället för motpartens (alltså exempelvis »Jag är arg för att...« istället för »Hen är så...«). Låt parterna prata en och en. Återupprepa också här vad du hört parterna säga – försök att göra det utan att tala om för de inblandade hur de känner sig.
- Steg 4: Vad vill du ska hända? Om du fick din vilja fram – vad skulle då hända i den här situationen? Låt parterna prata en och en. Återupprepa deras tankar och bekräfta och upprepa alla konstruktiva förslag och ansträngningar till samarbete.
- Steg 5: Vad är möjligt att göra? Vad skulle du kunna göra för att åstadkomma början till en lösning? Nu har alla blivit hörda både vad gäller fakta och känslor. Gör samma procedur som ovan. Tänk igenom de behov som du tidigare

Trygghetsskapande lekar

(Fyll gärna på med fler lekar, övningar, energizers mm!)

Linjer

(fysisk)

En bra isbrytare där gruppen inte behöver prata med varandra.

- Låt deltagarna ställa sig i en linje utifrån t ex när de är födda på året eller var i landet de bor/kommer från.
 - De kan även välja varsitt djur, och sen ställa sin i storleksordning på djuren. Då behöver de visa med gester vilket djur de är.
-

Namnlek med rörelser

(fysisk och digital)

- Stå eller sitt i en ring. Person 1 säger sitt namn och gör en rörelse.
- Resten av gruppen upprepar namnet och rörelsen från person 1.
- Person 2 säger sitt namn och gör en rörelse.
- Gruppen upprepar namn+rörelse från person 2.
- Gruppen upprepar BÅDE namn och rörelse från person 1 och person 2.
- Sen fortsätter ni varvet runt.

Det kan vara kul att göra en extra snabb version på slutet med allas namn och rörelser. Ni kan även göra varvet baklänges för extra hjärngympa! Ni kan även lägga till ett ord som börjar på personens namn. T ex Jessica, juice, (rörelse)

Anpassa digitalt: Använd den bestämda turordningen för rundor. Gör samma upplägg, men med mindre gester sittande framför datorn. Ni kan välja att bara upprepa varje enskild persons namn+rörelse, och inte upprepa från start varje runda. Det sparar tid.

Kasta låtsasboll

(fysisk och digital)

Görs med fördel efter en runda och annan namnlek, så att ni kan några namn redan.

- Stå eller sitt i en ring.
- Kasta en låtsasboll till varandra. Utbildare börjar.
- Säg ditt namn, sen någon av de andra deltagarnas namn och "kasta" bollen till den personen.

POPKOLLO

- Personen låtsas "fånga" bollen, säger sitt namn och kastar sen till en annan deltagare som fångar, säger sitt namn och kastar vidare.
- Låt bollen gå runt tills alla fångat. Gör det snabbare en gång till.

Anpassa digitalt: Samma upplägg, men kasta mellan varandras "rutor". Lättare att göra på zoom eftersom namnen syns tydligare där.

Likheter och skillnader

(fysisk och digital)

Ett bra sätt för gruppen att börja prata med varandra och lära känna varandra.

- Dela upp gruppen i mindre grupper om 2-3 personer.
- Ge deltagarna i uppdrag att komma på (minst) 3 saker de har gemensamt och (minst) 1 sak som är unik för varje person. Det kan t ex vara att de bor i samma stad, har glasögon eller älskar hundar.
- Låt grupperna dela i helgrupp sen.

Anpassa digitalt: Dela upp i breakoutrooms.

Speeddejting

(fysisk och digital)

Ett kul sätt för deltagarna att prata med varandra och fånga upp samtalsämnen till kommande pauser.

- Deltagarna ställer sig två och två i rummet.
- Du ropar ut frågor som de ska prata om under 1 min.
- Du tar tiden och säger till när de ska byta och hitta en ny person de inte pratat med.

Frågorna bör vara enkla och lättsamma t ex vara "Vilken är din favoritfärg?" eller "En plats du tycker om"

Anpassa digitalt: Dela in deltagare 3 och 3 i breakoutrooms. Ge dem 2-3 frågor att prata om i formatet av en runda. Samla i helgrupp efter en stund. Alla hinner inte prata med varandra när det är digitalt. Viktigaste är att deltagarna får prata med några personer lite mer informellt, och bli bekväma med formatet "breakout rooms"

Snöbollen

(fysisk och digital)

En möjlighet att dela tankar anonymt, vilket minskar pressen men ger gruppen möjlighet att interagera och fånga upp samtalsämnen.

- Ge alla deltagare penna och ett papper.
- Be dem skriva något på pappret. Det kan t ex vara förväntningar på utbildningen, ett djur de tycker är gulligt, ett instrument de hade velat kunna spela eller något annat.
- När de skrivit klart skrynklar de ihop pappret till en boll. På signal från utbildaren har ni sedan snöbollskrig!
- Kasta runt bollarna i rummet en stund.
- Säg till när det är dags att sluta.
- Låt deltagarna plocka upp en boll var och läsa upp för de andra. Antingen bara några av bollarna, eller alla, beroende på tidsramen.

Anpassa digitalt: Låt deltagarna skriva bara till dig i chatten. Läs upp deras svar. Du kan även använda verktyg som t ex Jamboard.